

Stichting
Pensioenfonds
Capgemini Nederland

Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland
Papendorpseweg 100
3528 BJ Utrecht

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel onder nummer 41184467

Verslag over het boekjaar
1-1-2012 t/m 31-12-2012

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	5
Bestuur en organisatie	7
Meerjarenoverzicht	9
Doelstelling en inrichting	
Inleiding	11
Doelstelling	11
Bestuur	11
Verantwoordingsorgaan	12
Deelnemersraad	12
Intern toezicht en visitatiecommissie	12
Communicatiecommissie	12
Beleggingscommissie	13
Naleving wet- en regelgeving	13
Gedragcode	13
Compliance officer	13
Uitbestede werkzaamheden	13
Waarmerking en advisering	14
Bestuursverslag	
Financiële positie van het fonds en gevolgen economische ontwikkelingen	15
Algemene pensioenontwikkelingen in 2012	21
Pensioenparagraaf	24
Beleggingenparagraaf	27
Risicoparagraaf	34
Actuariële paragraaf	37
Toekomstparagraaf	42
Verslag van de visitatiecommissie	43

Pagina

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Beoordeling 2012	45
Reactie van het bestuur op de beoordeling 2012	47

Jaarrekening

Balans per 31 december	50
Staat van baten en lasten	52
Kasstroomoverzicht	54
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	55
Toelichting op de balans per 31 december	59
Toelichting op de staat van baten en lasten	70
Risicoparagraaf	77

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum	87
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	87
Resultaatbestemming	87
Actuariële verklaring	88
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	90

Voorwoord

In dit jaarverslag leggen wij als bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid in 2012. De kernpunten in dit beleid waren de financiële positie en communicatie. Hierop wordt nader ingegaan in het bestuursverslag, waarna de cijfermatige onderbouwing in de jaarrekening staat. Veruit het belangrijkste aandachtspunt betrof de financiële positie van het fonds.

Uit de evaluatie van het herstelplan bleek dat zonder een substantiële verbetering van het economisch klimaat de doelstelling om eind 2013 uit dekkingstekort te zijn niet haalbaar was. Wij hebben toen een verlaging van 8,9% aangekondigd. Inmiddels weten we dat dit herstel zich niet heeft voorgedaan. Als bestuur hebben we daarom besloten per 1 april 2013 een verlaging van 6,4% door te voeren. Dit is een pijnlijk besluit, en wij realiseren ons dat vooral de gepensioneerden hierdoor zwaar getroffen worden.

Door de lage rentestand en de hoge levensverwachting zijn ook nieuwe pensioenaanspraken erg duur. Omdat de premie-inkomsten niet gestegen zijn, moest het opbouwpercentage van de aanspraken verlaagd worden naar 1,4%.

Het bestuur is zich er van bewust dat door de genoemde maatregelen het vertrouwen in het pensioenfonds en in de pensioensector is aangetast. Herstel van dit vertrouwen is een prioriteit. Wij willen dit bereiken door openheid en goede communicatie.

In 2012 stabiliseerde de Eurocrisis zich, echter herstel was en is nog ver te zoeken. Beleggers zochten “veilige havens” om in te beleggen en dat waren binnen de Eurozone vooral staatsobligaties van de “noordelijke” landen, met als gevolg een verdere rentedaling. Omdat de hoogte van de verplichtingen van het fonds mede gebaseerd is op de rente op staatsobligaties liepen de verplichtingen verder op.

Ondanks al het slechte nieuws, dient ook gemeld te worden dat het fonds in 2012 een goed rendement heeft behaald van 12,5%. Door het negatieve effect van de lagere rente en de toenemende levensverwachtingduur op de dekkingsgraad was dit onvoldoende om verlaging van de pensioenen te voorkomen.

In 2012 is André Segers na ruim tien jaar teruggetreden als bestuurder. Ik wil hem, ook namens de andere bestuurders, danken voor zijn enthousiasme en inzet.

Daarnaast spreek ik namens het bestuur mijn waardering uit aan allen die zich hebben ingezet voor het pensioenfonds, met name aan het verantwoordingsorgaan dat het bestuur kritisch van advies gediend heeft.

René Starmans
voorzitter

Bestuur en organisatie

Bestuur

<i>Benoemd door de deelnemers</i>	<i>Functie</i>	<i>Lid vanaf</i>	<i>Einde zittingsduur</i>
W.W.H. Starmans	voorzitter	12-11-1990	31-12-2013
H. Knol	bestuurder	09-05-2003	08-05-2015
<i>Benoemd door de werkgever</i>			
J.J. van Dopperen	secretaris	22-01-2010	n.v.t.
<i>Benoemd door de Ondernemingsraad</i>			
A.J. Segers	bestuurder	01-01-2002	30-06-2012
J.A. van Hooijdonk	bestuurder	01-03-2010	01-03-2016
<i>Voorgenomen benoeming</i>			
A.J. Holsappel	bestuurder		

Verantwoordingsorgaan

A. Berrens	namens werkgever	01-09-2008	31-12-2014
A. Edelman	namens gepensioneerden	01-01-2008	31-12-2015 (herbenoemd per 31-12-2012)
J. van Ruijven	namens deelnemers	01-01-2008	31-12-2013

Compliance officer

E. Haffmans	Compliance Officer Capgemini
-------------	------------------------------

Aangesloten ondernemingen

Capgemini N.V. met de navolgende gelieerde ondernemingen:
 Capgemini Nederland B.V.
 Capgemini Outsourcing B.V.
 Capgemini Interim Management B.V.
 Capgemini Educational Services B.V.

Organisatie

Waarmerkend actuaris	Towers Watson Netherlands B.V. te Nieuwegein
Adviserend actuaris	Towers Watson Netherlands B.V. te Apeldoorn
Accountant	KPMG Accountants N.V. te Utrecht
Visitatiecommissie	Visitatie Commissie Pensioenfondsen te Tilburg
Administrateur	AZL te Heerlen
Vermogensbeheer	ING Implemented Client Solutions te 's Gravenhage
Advisering vermogensbeheer	Towers Watson Netherlands B.V. te Amstelveen
Custodian	Kasbank N.V. te Amsterdam
Herverzekering	Swiss/Re
Internetsite	www.pensioenfondscg.nl

Meerjarenoverzicht

	2012	2011	2010	2009	2008
Aantallen					
Deelnemers	4.711	5.522	5.585	6.192	4.641
Gewezen deelnemers	5.976	5.146	4.730	4.017	3.558
Pensioengerechtigden	389	321	257	200	164
Exedentregeling	5.260	5.239	5.240	5.075	3.442
Vrijwillige regeling A ¹⁾	1.305	1.781	2.168	2.166	315
Vrijwillige regeling B ¹⁾	34	36	37	39	39
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Technische voorzieningen	414.529	383.558	299.722	233.606	224.301
Reserves					
Algemene reserve	929	-37.365	-3.671	12.493	-10.207
Bijdragen van werkgevers en werknemers ²⁾	32.768	34.705	36.180	33.314	22.280
Pensioenuitkeringen	3.654	2.696	2.162	1.784	1.952
Beleggingen voor risico pensioenfonds:					
Belegd vermogen voor risico pensioenfonds	410.968	340.815	287.894	237.469	216.768
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	44.548	33.277	28.269	11.150	9.922
Rendement o.b.v. total return	12,47%	10,72%	10,98%	5,20%	5,88%
Beleggingen voor risico deelnemers	75.835	63.506	57.199	44.986	31.393
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	7.629	-409	4.009	6.139	-3.498
Beleggingsrendement voor risico deelnemers	10,95%	-1,01%	7,84%	16,08%	-11,52%

1) Regeling A heeft als spaardoel een hoger ouderdomspensioen en/of een nabestaandenpensioen. Regeling B had als spaardoel om eerder met pensioen te gaan of een tijdelijk pensioen aan te kopen en is per 1-1-2005 om fiscale redenen een gesloten regeling geworden.

2) Inclusief bijdragen voor risico deelnemers (voorheen premies pensioenspaarkapitalen).

	2012	2011	2010	2009	2008
Dekkingsgraad	100,2%	90,3%	98,8%	105,4%	95,4%
Minimaal vereiste dekingsgraad	104,5%	104,5%	104,6%	104,7%	105,0%
Vereiste dekingsgraad	114,6%	116,0%	115,2%	117,5%	114,3%

Doelstelling en inrichting

Inleiding

Het fonds, opgericht per notariële akte op 12 november 1990, is een ondernemingspensioenfonds verbonden aan de onderneming Capgemini N.V. met de daaraan gelieerde ondernemingen en aangesloten bij de koepelorganisatie Stichting Ondernemingspensioenfonds (Opf). Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41184467.

Het pensioenfonds heeft de stichting als rechtsvorm en is statutair gevestigd te Utrecht.

In overeenstemming met artikel 9 van de statuten wordt hierbij verslag uitgebracht over het boekjaar 2012. De in het verslag vermelde bedragen zijn op basis van duizenden euro opgenomen tenzij anders is aangegeven.

Doelstelling

Het doel van het pensioenfonds is het verlenen van pensioenaanspraken aan deelnemers en gewezen deelnemers, hun achtergebleven partners en wezen, een en ander in overeenstemming met het pensioenreglement. Om dit doel te bereiken, brengt het fonds de daartoe benodigde middelen bijeen en is tevens verantwoordelijk voor het beheer van deze middelen.

De financiering van de pensioenvoorziening vindt plaats door bijdragen van de onderneming. De afspraken met betrekking tot de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling zijn vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de onderneming.

Het fonds heeft een actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) opgesteld waarin gemotiveerd is omschreven welk beleid wordt gevoerd om de doelstelling van het fonds te kunnen nakomen. In de ABTN (ook wel bedrijfsplan genoemd) wordt nader ingegaan op de organisatie van het fonds, de inhoud van de pensioenregeling (pensioenovereenkomst), de financiële opzet (grondslagen, beleidskader en sturingsmiddelen), hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle alsmede de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst.

Bestuur

Het bestuur van het fonds bestaat uit vijf bestuurders waarvan twee gekozen door de deelnemers, één vertegenwoordiger namens de werkgever en twee aangewezen door de Ondernemingsraad (OR). De bestuurders uit de geleding van de deelnemers en de OR zijn benoemd voor een periode van drie jaar en treden af volgens een rooster van aftreden. Na afloop van de zittingsperiode kunnen deze bestuurders wederom worden benoemd. De samenstelling van het bestuur is in het verslagjaar gewijzigd. De heer Segers heeft per 1 juli het bestuur verlaten omdat zijn zittingstermijn afgelopen was. De OR heeft de heer Holsappel voorgedragen als opvolger van de heer Segers. De heer Holsappel is sinds medio 2012 toevoerder en zijn voorgenoemde benoeming is ter toetsing voorgelegd aan DNB en is inmiddels akkoord bevonden.

Het bestuur is dit verslagjaar acht maal in vergadering bijeen geweest waarvan tweemaal met het verantwoordingsorgaan. Naast de bestuursvergaderingen heeft er op 20 november een deelnemersbijeenkomst plaatsgevonden. Op de website van ons fonds www.pensioenfondscg.nl is de presentatie gepubliceerd samen met vragen van deelnemers en de antwoorden van het bestuur. Het bestuur onderschrijft de principes voor goed pensioenfondsbestuur die de Stichting van de Arbeid heeft vastgesteld en die in de Pensioenwet zijn opgenomen. Het bestuur streeft er naar om deze principes na te leven. De principes hebben betrekking op de volgende onderdelen: zorgvuldig bestuur, transparantie, openheid en communicatie, deskundigheid en functioneren van het bestuur, verantwoording en intern toezicht.

Verantwoordingsorgaan

Naar aanleiding van de principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft het bestuur een verantwoordingsorgaan ingesteld, bestaande uit een vertegenwoordiger van de werkgever, een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden en een vertegenwoordiger van de deelnemers. De leden van het verantwoordingsorgaan zijn benoemd voor de duur van drie jaar. De heer Edelman is, namens de gepensioneerden, per 31 december 2012 herbenoemd tot en met 31 december 2015.

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan als vertegenwoordiger van de bij het fonds betrokken deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever. In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2012 gevoerde beleid. Tevens is in dit verslag de reactie van het bestuur bij de bevindingen van het verantwoordingsorgaan opgenomen.

Deelnemersraad

Het bestuur beoordeelt jaarlijks of er een deelnemersraad moet worden ingesteld. Het fonds is op basis van de Pensioenwet niet verplicht om een deelnemersraad in te stellen omdat ongeveer 3% van het totaal aantal deelnemers, inactieve deelnemers en gepensioneerden uit gepensioneerden bestaat.

Ook in 2012 heeft het bestuur geen deelnemersraad ingesteld:

- de deelnemers zijn al goed vertegenwoordigd in het bestuur: één bestuurder namens de werkgever, twee namens de Ondernemingsraad en twee namens de deelnemers;
- een extra orgaan kost meer geld en meer tijd in de besluitvorming;
- het fonds heeft een Verantwoordingsorgaan waarin de pensioengerechtigden, deelnemers en werkgever gelijk zijn vertegenwoordigd.

Intern toezicht en visitatiecommissie

In het kader van goed pensioenfondsbestuur zal het bestuur voorts zorgdragen voor intern toezicht. Het bestuur heeft besloten het interne toezicht in te vullen door middel van een visitatiecommissie die minimaal eens per drie jaar het functioneren van het fonds evalueert en toetst. Het gaat dan om een beoordeling van de beleids-, bestuursprocedures en -processen en de controleomgeving van het fonds. Tevens behelst het een beoordeling van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd alsmede een beoordeling van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn.

De visitatiecommissie bestaat uit drie externe, van het fonds onafhankelijke, deskundigen. De werkwijze van de commissie is vastgelegd in een reglement visitatiecommissie. In 2012 heeft een visitatie plaatsgevonden door VCHolland. De bevindingen zijn in december besproken met het bestuur. Een samenvatting van het verslag van de visitatiecommissie is opgenomen in dit jaarverslag.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie bestaat uit de heren Knol en Van Hooijdonk, ondersteund door een communicatieadviseur van AZL. De communicatiecommissie adviseert het bestuur over de communicatiestrategie en het beleid. Tevens ziet de commissie toe op de uitvoering van het communicatieplan.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie bestaat uit de heren Knol en Starmans, ondersteund door een beleggingsadviseur van Towers Watson. De beleggingscommissie doet voorstellen aan het bestuur inzake de beleggingen van de pensioengelden, voert overleg met de vermogensbeheerders en houdt zich bezig met het beoordelen van de gerealiseerde resultaten door de vermogensbeheerders.

Naleving wet- en regelgeving

De wet- en regelgeving is nageleefd. Het afgelopen jaar zijn aan het fonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door DNB geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Gedragscode

De bestuurders bevestigen jaarlijks dat zij de gedragscode nageleefd hebben. Ook dit jaar heeft dit plaatsgevonden.

Compliance officer

De compliance officer van Capgemini Nederland B.V. treedt ook op als compliance officer van het pensioenfonds. De compliance officer bewaakt dat het fonds voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving op het gebied van compliance. In het verslagjaar zijn door de compliance officer geen bijzonderheden gemeld.

Uitbestede werkzaamheden

Administratie

De deelnemers-, uitkeringen- en financiële administratie van het fonds is uitbesteed aan AZL.

AZL draagt zorg voor de volgende zaken:

- de pensioen- en deelnemersadministratie van de basisregeling (module I). De deelnemersadministratie van de excedent- en vrijwillige regeling (module II en III) wordt in opdracht van AZL uitgevoerd via "Mijn pensioen" van ING;
- de financiële administratie;
- de jaarverslaglegging;
- de bestuursadvisering.

AZL verstrekt jaarlijks een ISAE3402-rapportage type II. Het betreft een rapportage over de resultaten van een audit die bij AZL door een externe accountant heeft plaatsgevonden en die gericht is op de opzet, het bestaan en de werking van de beheers- en controlemaatregelen, processen en procedures van AZL. In aanvulling op de ISAE3402-rapportage heeft de directie van AZL over 2012 een In Control Statement (ICS) afgegeven. Naast de standaard dienstverlening voert AZL ook nog een aantal specifieke diensten voor het fonds uit betreffende de excedentregeling en de vrijwillige regeling. Deze worden niet gedekt door de ISAE3402-rapportage. Het bestuur heeft aan AZL gevraagd aan te geven welke beheers- en controle maatregelen voor deze diensten gelden, zodat ook deze geaudit kunnen worden. In 2012 zijn met de werkgever afspraken gemaakt over het doorgeven van mutaties via het digitale

webportaal. Tevens is in 2012 een geautomatiseerde mutatieverwerking voor module 2 en module 3 (ING Mijn Pensioen) in gebruik genomen door AZL waardoor de kans op fouten voor deze onderdelen van de pensioenregeling verder afneemt.

Vermogensbeheer/Beleggingsadvies

Het beheer van het belegd vermogen is uitbesteed aan ING ICS. Het vermogensbeheer wordt uitgevoerd conform door het bestuur opgestelde Beleggingsrichtlijnen. Deze richtlijnen zijn afgeleid van het strategisch beleggingsbeleid. De vermogensbeheerder rapporteert ieder kwartaal over de resultaten.

Ook ING ICS verstrekt voor haar dienstverlening jaarlijks een ISAE3402-rapportage.

Herverzekering

De risico's met betrekking tot overlijden en premievrijstelling heeft het fonds sinds 1 januari 2009 ondergebracht bij Swiss Re te Amstelveen.

Controle op uitbestede werkzaamheden

Het bestuur wordt door middel van periodieke rapportages van zowel de uitvoeringsorganisatie alsmede van externe adviseurs in staat gesteld de risico's en fondssituatie goed te monitoren.

Functionarissen van de concern- en salarisadministratie van Capgemini Nederland B.V., de accountant van het pensioenfonds en de waarmerkend actuaris van het fonds toetsen de juistheid van de geregistreerde gegevens van deelnemers. Daarbij zien zij erop toe dat ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid de controles uitvoert, waardoor zekerheden worden ingebouwd ten aanzien van de juiste registratie van de gegevens die van belang zijn voor het vaststellen van de verplichtingen.

De administrateur rapporteert maandelijks via een quickscanrapportage, schriftelijk en mondeling tijdens de bestuursvergaderingen (SLA rapportages), alsmede eenmaal per jaar door middel van een financieel jaarverslag aan het bestuur.

Waarmerking en advisering

Actuarieel

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen adviserende en waarmerkende (certificerende) werkzaamheden. Het bestuur heeft de adviserende werkzaamheden in het verslagjaar opgedragen aan Towers Watson te Apeldoorn en de waarmerkende werkzaamheden aan Towers Watson te Nieuwegein. Het werken met één kantoor is voor het pensioenfonds kostenbesparend, waarbij wettelijke functieafbakening niet in het geding komt. Towers Watson beschikt over een door DNB goedgekeurde gedragscode met betrekking tot deze functiescheiding.

Controle

De controle van de jaarrekening is opgedragen aan KPMG Accountants N.V. te Utrecht.

Bestuursverslag

Financiële positie van het fonds en gevolgen economische ontwikkelingen

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is in 2012 gestegen van 90,3% naar 100,2%.

Dit is in de eerste plaats het gevolg van het goede rendement dat in 2012 behaald is, maar daarnaast hebben twee externe ontwikkelingen een grote invloed gehad op de dekkingsgraad:

- DNB heeft vanwege de uitzonderlijke marktomstandigheden aanpassingen gedaan op de toe te passen renteregels. Eerst (eind december 2011) heeft DNB de “dagkoersen” vervangen door de gemiddelden van de afgelopen drie maanden. Dit bleek niet de gewenste stabiliteit te leveren. Daarom wordt sinds september 2012 voor verplichtingen langer dan 20 jaar niet meer uitgegaan van de marktrente, maar van een kunstmatig berekende rente. Hierdoor is in september de gemiddelde rekenrente van het fonds opgelopen van 2,27% naar 2,62%. De dekkingsgraad steeg daardoor met 6,3%. Door deze aanpassing is de omvang van de verplichtingen veel minder volatiel geworden, en daarmee ook de dekkingsgraad.

Het beleggingsbeleid is niet aangepast naar aanleiding van deze wijziging.

Overigens is de marktrente in 2012 gedaald. Daardoor is de gemiddelde rekenrente van het fonds gedaald van 2,76% eind 2011 naar 2,64% eind 2012. Hierdoor is per saldo de dekkingsgraad in 2012 met 2,5% gedaald, zonder de aanpassing van de rekenregels zou dit 8,8% geweest zijn.

- In februari 2013 hebben wij moeten besluiten om de pensioenen en de pensioenaanspraken te verlagen met 6,4% (zie Ontwikkeling dekkingsgraad ten opzichte van herstelplan), waardoor de dekkingsgraad weer boven de 100% komt. Omdat de verlaging is bepaald op basis van de situatie ultimo 2012, is conform de richtlijn van DNB de dekkingsgraad ultimo 2012 dienovereenkomstig aangepast. Door de verlaging is de dekkingsgraad met 5,9% gestegen.

Het belegd vermogen van het fonds (inclusief lopende intrest en liquide middelen) nam in het verslagjaar toe tot € 415,8 miljoen (2011: € 344,8 miljoen) als gevolg van de beleggingsresultaten en de gedane premiebetalingen. Het gemiddelde rendement op basis van total return bedroeg in 2012: 12,47% (2011: 10,72%).

De technische voorzieningen zijn ultimo 2012 vastgesteld op € 414,5 miljoen, hetgeen resulteert in een (aanwezige) dekkingsgraad van 100,2%.

De minimaal vereiste dekkingsgraad ultimo 2012 bedraagt 104,5%.

Ontwikkeling dekkingsgraad ten opzichte van herstelplan

Vanaf november 2008 is er sprake van een reserve- en een dekkingstekort. Over beide situaties heeft het fonds op 5 november 2008 DNB geïnformeerd. Op grond van de Pensioenwet heeft het fonds op 31 maart 2009 zowel een korte termijn als een lange termijn herstelplan ingediend bij DNB. Het korte termijn herstelplan loopt tot eind 2013 en het lange termijn herstelplan tot eind 2023.

Eind 2008 had het fonds zowel een dekkings- als reservetekort. Wij hebben toen een herstelplan opgesteld, met als doelstelling om eind 2013 uit dekkingstekort te zijn en eind 2023 uit reservetekort. Jaarlijks wordt de voortgang van dat plan geëvalueerd. Het lijkt erop dat het fonds eind 2013 niet uit dekkingstekort komt. Daarom hebben wij moeten besluiten om de pensioenen per 1 april 2013 met

6,4% te verlagen op basis van de eindstand 2011. Dit is weliswaar lager dan de begin 2012 aangekondigde 8,9%, maar dit maakt het besluit niet minder pijnlijk. Het bestuur verwacht overigens wel tijdig uit reservetekort te komen.

Voordat tot de pensioenverlaging besloten is, hebben wij conform de in de abtn beschreven sturingsmiddelen met de sociale partners overleg gevoerd over de mogelijkheid van een premieverhoging. De sociale partners hebben aangegeven dat zij een premieverhoging ongewenst vinden. In dat verband hebben wij conform het pensioenreglement moeten besluiten om zowel voor 2012 als voor 2013 de opbouw in module 1 te verlagen van 1,75% naar 1,40%. Hierdoor draagt de premie nu wel bij aan herstel en worden grotere pensioenverlagingen voorkomen.

Mocht het fonds ondanks de reeds doorgevoerde pensioenverlaging van 6,4% eind 2013 niet uit dekkingstekort zijn, dan zullen we besluiten om de pensioenen verder te verlagen.

Ontwikkeling dekkingsgraad

	Aanwezige dekkingsgraad 2012	Verwacht volgens herstelplan 2012
Primo 2012	90,3%	90,1%
Premie	0,9%	0,8%
Uitkeringen	-0,1%	-0,1%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Rentetermijnstructuur	-4,0%	0,0%
Overrendement	10,0%	2,4%
Overige mutaties	-2,8%	-0,1%
Ultimo 2012 voor korting	94,3%	93,1%
Korting (6,4%)	5,9%	0,0%
Ultimo 2012 na korting	100,2%	93,1%

Premiebeleid

De financiering van de pensioenregeling geschiedt op basis van de jaarlijks voor de deelnemers verschuldigde pensioenbijdrage, zoals opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst tussen de werkgever en het pensioenfonds. De werkgever is volgens de uitvoeringsovereenkomst slechts verplicht om de premies te voldoen aan het pensioenfonds. De werkgever kan niet worden aangesproken bij eventuele tekorten in het pensioenfonds. De werkgever heeft de pensioenregeling aangemerkt als een toegezegde bijdrageregeling (collectieve defined contribution).

De werkgever heeft in 2012 de volledige premiebetaling verzorgd.

Kostendekkende, gedempte en ontvangen premie 2012

Artikel 129 van de Pensioenwet schrijft voor dat de ontvangen premie ten minste gelijk dient te zijn aan de conform de ABTN vastgestelde kostendekkende premie. Een premiekorting is alleen toegestaan als aangetoond kan worden dat naast de onvoorwaardelijke verplichtingen en het vereist eigen vermogen ook voldoende vermogen aanwezig is om de voorwaardelijke toeslagen te kunnen nakomen. Eind 2011 is overleg geweest met de sociale partners over het invoeren van een werknemerspremie

in 2012. Gezien de daling van de rente in 2011 was het namelijk niet te verwachten dat de met de werkgever afgesproken premie kostendekkend zou zijn voor een opbouwpercentage van 1,75%. De sociale partners hebben hier echter niet toe besloten. Derhalve hebben wij besloten om de opbouw in 2012 zodanig te verlagen dat de werkgeverspremie kostendekkend is. De feitelijke premie voor de basisregeling over boekjaar 2012 bedraagt €27.764.000,- (2011: €26.665.000,-), de kostendekkende premie € 30.208.000,- (2011: € 29.639.000,-) en gedempte kostendekkende premie € 24.549.000,- (2011: € 25.935.000,-). Gezien het bovenstaande is de waarmerkend actuaaris van mening dat de ontvangen premie toereikend is.

Toeslagenbeleid (indexatiebeleid)

Sinds eind 2011 voert het pensioenfonds geen doelgericht beleid meer om toeslag te geven op pensioenrechten en pensioenaanspraken. Het bestuur besluit jaarlijks of een toeslag wordt verleend, rekening houdend met de financiële positie van het fonds.

De beoordeling van de vraag of toeslagverlening plaatsvindt, wordt uitsluitend gemaakt door het bestuur van het pensioenfonds. De toeslagverlening is voorwaardelijk. Besluiten in het verleden om toeslag te verlenen vormen geen garantie voor in toekomstige jaren te verlenen toeslagen.

Verleende toeslagen 2012

Per 1 januari 2012 zijn de ingegane pensioenen en opgebouwde pensioenaanspraken niet verhoogd vanwege de financiële positie van het fonds. In december 2012 is hetzelfde besluit, zoals ook aangekondigd in het herstelplan, genomen met betrekking tot 2013.

Fondsdocumenten

Begin 2013 zijn de statuten, het pensioenreglement en de ABTN aangepast. Tevens is de uitvoeringsovereenkomst met een jaar verlengd. In de statuten zijn de bepalingen betreffende vergaderingen van het bestuur aangepast. Doordat er in de tweede helft van 2012 een bestuursvacature was, bleken de bepalingen in de statuten, waarin stond dat er alleen formele vergaderingen kunnen worden gehouden als er ten minste vier bestuurders aanwezig zijn te beperkend te zijn. Vooruitlopend op een structurele oplossing die in het kader van de invoering van de Wet Versterking Bestuur Pensioenfonds zal worden geïmplementeerd, is de bepaling dat ten minste vier bestuurders aanwezig moeten zijn versoepeld tot een meerderheid van functionerende bestuurders. Tevens is de vrijwaring van de bestuurders nu statutair geregeld.

De aanpassing van het pensioenreglement betrof de opbouw van pensioenaanspraken in 2012 (1,4% ipv 1,75%). Daarnaast zijn definities betreffende de beëindiging van het ongehuwde samenlevingsverband aangescherpt.

In de ABTN is het hoofdstuk Financiële Opzet herschreven. De in 2012 vastgestelde Investment Beliefs en het daarop gebaseerde beleggingsbeleid zijn in de ABTN verwerkt. Tevens is het Crisisplan als bijlage in de ABTN opgenomen.

Continuïteitsanalyse

Om te toetsen of het strategisch beleggingsbeleid op lange termijn tot de gewenste ontwikkeling leidt, voert het pensioenfonds ten minste eens in de drie jaar een continuïteitsanalyse uit. In 2012 is deze door Towers Watson uitgevoerd. In de continuïteitsanalyse is een aantal scenario's doorgerekend: een basisscenario waarbij de economie zich "normaal" ontwikkelt en een viertal afwijkende scenario's waarbij sprake is van deflatie, stagflatie, een escalatie van de eurocrisis of het uiteenvallen van de eurozone. De tijdshorizon van de analyse is vijftien jaar.

Wij gebruiken de uitkomsten van deze analyse om het beleggingsbeleid in de diverse scenario's te definiëren. Indien dan een van de alternatieve scenario's zich manifesteert wordt het beleggingsbeleid dienovereenkomstig aangepast. Daarmee geeft dit ons de mogelijkheid om adequater te reageren op de ontwikkelingen in de reële economie.

Langleven

Gelukkig leven wij allen steeds langer in een goede gezondheid. Echter dit heeft ook een prijs. Bij het vaststellen van de premie is de levensverwachting ten tijde van pensionering een belangrijk gegeven. Als je gemiddeld nog tien jaar leeft na je pensionering hoeft

er veel minder geld aanwezig te zijn dan als je nog een levensverwachting hebt van twintig jaar. In 2006 is het fonds overgestapt van sterftetabellen naar de z.g. prognosetafel. Deze prognosetafel bevatte een prognose van de sterftetabellen in de toekomst. Het effect hiervan was een forse verhoging van de contant gemaakte verplichtingen als gevolg van een hogere levensverwachting. Deze prognosetafel wordt regelmatig geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. In 2010 heeft het Actuariële Genootschap de Prognosetafel 2010-2060 uitgebracht. Hieruit bleek dat de toename van de levensverwachting groter was dan in de eerdere prognosetafel. Voor ons fonds betekende dit een toename van de verplichtingen met 9% (en een overeenkomstige daling van de dekkingsgraad). In 2012 is wederom een update uitgebracht (AG Prognosetafel 2012-2062). Op grond daarvan zijn de verplichtingen nog eens ruim 1% hoger ingeschat. De prognosetafel wordt gemaakt op basis van de gemiddelde Nederlandse bevolking. Echter de populatie van het fonds wijkt af van dit gemiddelde. Hiervoor wordt een additionele correctie gemaakt. In 2012 zijn ook de grondslagen waarop deze correctie is gebaseerd herzien. Dit resulteert in een additionele stijging van de verplichtingen van 1,5%. Dus in totaal betekent dit dat de contante waarde van de verplichtingen 2,5% gestegen is in 2012. Dit heeft een negatief gevolg gehad voor de dekkingsgraad van -2,3%. In 2014 wordt de volgende update van de prognosetafel verwacht.

Crisisplan

In 2012 heeft het fonds een financieel crisisplan opgesteld. Hierin staat beschreven welke maatregelen het bestuur op korte termijn effectief kan inzetten, indien de dekkingsgraad zich zeer snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt. Het financieel crisisplan is als bijlage opgenomen in de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Naast andere voordelen heeft het crisisplan ook de expliciete vastlegging van de waarde van de kritische dekkingsgraad opgeleverd. Het beleid van het bestuur is er op gericht te voorkomen dat de dekkingsgraad onder deze waarde daalt.

Uitvoeringskosten

Wij willen volledige transparantie realiseren ten aanzien van de uitvoeringskosten. Dit gaat verder dan alleen de direct in de jaarrekening te verantwoorden kosten. Het transparant maken van alle kosten en mogelijk afzetten tegen een benchmark is daarbij een middel om de kosten verder te beheersen. In onderstaand overzicht geven wij hieraan invulling in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

In 2012 hebben wij deelgenomen aan een onderzoek waarin de pensioenbeheerkosten per deelnemer in 2011 zijn vergeleken met de kosten van een groot aantal andere pensioenfondsen.

Uit het onderzoek kunnen twee belangrijke conclusies getrokken worden:

1. De kosten per deelnemer zijn sterk afhankelijk van het aantal deelnemers aan het fonds. Hoe meer deelnemers hoe lager de kosten per deelnemer (tot een bepaalde grootte).
2. De kosten van ons fonds zijn relatief laag. Onze kosten lagen in 2011 met €195,- onder het gemiddelde van die van de peergroep (€ 275,-). De peergroep wordt gevormd door pensioenfondsen van vergelijkbare omvang, die aan het onderzoek deelnamen. Vergelijkbaar is in dit verband van ongeveer half zo groot tot dubbel zo groot.

Omdat het aantal deelnemers in 2012 sterk is afgenomen, zijn de kosten per deelnemer in 2012 fors gestegen, ze liggen echter nog onder het gemiddelde van de peergroep. Het bestuur zoekt naar mogelijkheden om de kosten per deelnemer te verlagen. Omdat een groot deel van de kosten vastligt, is het effect hiervan op korte termijn beperkt.

	2012	2011
Pensioenbeheer		
Kosten in euro per deelnemer ¹⁾	€ 244,13	€ 194,62
Vermogensbeheer		
Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen ²⁾	0,41%	0,41%
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,05%	Niet beschikbaar

Beleggingscategorie	Performance			Totaal
	Beheer- kosten	gerelateerde kosten	Transactie- kosten	
	in € 1.000	in € 1.000	in € 1.000	
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed	40	–	0	40
Aandelen	566	–	18	584
Private equity	–	–	0	0
Vastrentende waarden	416	–	74	490
Hedgefonds	–	–	1	1
Commodities	82	–	–	82
Overige beleggingen	–	–	–	–
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	1.104	–	93	1.197
Kosten overlay beleggingen	–	–	81	81
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.104	–	174	1.278
Overige vermogensbeheerkosten				
Kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau	–	–	–	–
Kosten fiduciair beheer	471	–	–	471
Bewaarloon	39	–	–	39
Advieskosten vermogensbeheer	–	–	–	–
Overige kosten	–	–	–	–
Totaal overige vermogensbeheerkosten	510	–	–	510
Totaal kosten vermogensbeheer via ING ICS	1.614	–	174	1.788

1) Kosten van het pensioenbeheer bestaan uit de kosten van uitbesteding, bestuurskosten en de kosten van toezicht. De totale kosten bedragen € 1.245.000,-. Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee. Dit in tegenstelling tot de methode 'normdeelnemer' waarbij elk type deelnemer een gewing krijgt in het totale aantal deelnemers. Een pensioengerechtigde en gewezen deelnemer kosten immers minder dan een actieve deelnemer.

2) Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt. Daaronder vallen de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s) en overige beheervergoedingen. Dit betreft een bedrag van € 368.000,- (exclusief restitutie toezichtskosten ING Mijn Pensioen). De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn weliswaar in deze jaarrekening verwerkt, maar niet expliciet zichtbaar. Er is bij de berekening van een aantal kostenposten gebruik gemaakt van aannames en veronderstellingen inzake percentages en berekeningsmethodieken die in overeenstemming zijn met de nadere uitwerking van de Pensioenfederatie.

Risicoanalyse- en beheersing

In 2011 hebben wij onderzoek laten doen naar de mate waarin binnen het fonds aan risicoanalyse en beheer wordt gedaan. Op het gebied van beleggingsbeleid en vermogensbeheer is risicoanalyse en -beheer goed gedefinieerd en ingericht. Op kwartaalbasis wordt via een risico monitor het bestuur geïnformeerd. Op andere gebieden (organisatie, uitbesteding, administratie, communicatie) is risicobeheer minder expliciet ingericht. In 2012 zijn we gestart ook op deze gebieden de risico's vast te leggen met definitie van de bijbehorende meetinstrumenten. Het is de doelstelling om dit in 2013 te voltooien.

Communicatie

Eind 2011 / begin 2012 heeft het fonds een deelnemerstevredenheid onderzoek laten uitvoeren. Op basis daarvan hebben we ons communicatiebeleid verfijnd. Wij proberen de communicatie nu waar mogelijk af te stemmen op de verschillende doelgroepen. Jongeren worden anders benaderd dan ouderen om bepaalde boodschappen effectief over te brengen. Een voorbeeld daarvan is de verjaardagskaart voor 50-jarigen, waarin gewezen wordt op de mogelijkheid / noodzaak om extra bij te sparen voor je pensioen. AZL heeft op basis van het onderzoek de website aangepast zodat deze beter aan de behoefte voldoet.

Daarnaast zijn de vertrouwde elementen zoals de digitale nieuwsbrieven voor de deelnemers gecontinueerd. Ook gepensioneerde deelnemers kunnen zich per e-mail voor deze digitale nieuwsbrief aanmelden. Een aantal gepensioneerde deelnemers heeft zich hiervoor opgegeven.

Tevens heeft de communicatiecommissie een verkorte en gemakkelijker toegankelijke versie van het jaarverslag opgesteld. Deze versie is op de website van het fonds www.pensioenfondscg.nl geplaatst. Ook is in samenwerking met de werkgever het geven van pensioenvoorlichting aan nieuwe deelnemers door ING Pensioencommunicatie gecontinueerd. Deze informatie wordt hogelijk gewaardeerd zoals blijkt uit de waardering door de deelnemers.

Daarnaast is besloten ook de bijeenkomsten die door het bestuur worden georganiseerd te laten beoordelen door de bezoekers en deze daarna te evalueren. Tot slot heeft de communicatiecommissie in het verslagjaar een plan van aanpak opgesteld omtrent de financiële situatie van het pensioenfonds aangezien de communicatiecommissie het van groot belang acht dat de deelnemers tijdig en duidelijk op de hoogte worden gesteld van het verloop van het herstelplan dat in 2008 werd opgesteld.

Zelfevaluatie en deskundigheid

In overeenstemming met de principes voor goed pensioenfondsbestuur is in artikel 4 van de statuten een procedure opgenomen teneinde het eigen functioneren, zowel van het bestuur als geheel als van de individuele bestuurders, periodiek te evalueren. Deze zelfevaluatie heeft in november 2012 plaatsgevonden. Naar aanleiding daarvan hebben wij besloten om vaker bijeen te komen (eventueel informeel) om de gezamenlijke beeldvorming te verbeteren. Hiervoor is in de huidige vergaderingstructuur te weinig tijd beschikbaar. Omdat in 2013 en 2014 belangrijke wijzigingen in het pensioenfondsbestuur en de pensioenregeling doorgevoerd moeten worden is deze beeldvorming essentieel om weloverwogen de juiste besluiten te kunnen nemen. Het besturen van het pensioenfonds legt een steeds groter tijdsbeslag op ons. Naast een aantal ad hoc voorstellen om hiermee adequaat om te gaan zullen wij dit meenemen bij de discussies over het implementeren van een nieuwe bestuursvorm (Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen). Het besturen van het pensioenfonds wordt steeds complexer, er worden steeds hogere eisen aan de deskundigheid van de bestuurders gesteld. De deskundigheid wordt bijgehouden en verhoogd door zelfstudie, het bijwonen van seminars, het volgen van fondsspecifieke opleidingen en reguliere opleidingen. Om een en ander een betere basis te geven is in 2012 een opleidingsplan gemaakt voor het bestuur als geheel en iedere bestuurder individueel. Teneinde vast te kunnen stellen of het bestuur als geheel aan alle door de toezichthouders gestelde eisen voldoet, zal in 2013 een externe deskundigheidstoets worden uitgevoerd.

Evaluatie uitbestede werkzaamheden

De afgelopen jaren is de dienstverlening van de diverse dienstverleners regelmatig geëvalueerd door het bestuur. Het bestuur pakt dit gestructureerd aan. Er is een evaluatiekalender opgesteld op basis waarvan de evaluaties met de leveranciers gepland

worden. De resultaten van de evaluaties worden vastgelegd, zodat de gegevens ook gebruikt kunnen worden bij toekomstige uitbestedingstrajecten.

Algemene pensioenontwikkelingen in 2012

Pensioenakkoord van de baan, pensioenhervormingen niet

De ontwikkeling van de financiële positie van pensioenfondsen, de diverse onderzoeken die naar aanleiding daarvan zijn doorgevoerd, gaven aanleiding om te kijken naar een nieuw financieel toezichtskader (FTK). In dit toezichtskader worden de eisen aan de pensioenregeling, de financiering en uitvoering daarvan gesteld. In het huidige FTK is alleen plaats voor een nominaal pensioencontract. In het nieuwe FTK wil men ook de ruimte bieden voor een reëel pensioencontract.

In mei 2012 is door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) de Hoofdlijnnota Herziening FTK uitgebracht. Deze geeft richting aan de invulling van het nominale en reële pensioencontract. Deze Hoofdlijnnota moet nog worden omgezet in wet- en regelgeving. Dat zou oorspronkelijk per 1 januari 2014 gebeuren. SZW heeft dit echter uitgesteld tot 1 januari 2015 zodat meer tijd voor zorgvuldige voorbereiding bij de wetgever mogelijk is. In de zomer van 2013 wordt een verdere uitwerking (door middel van een Consultatiedocument) verwacht. Begin 2014 zouden de eerste concept-wetteksten gereed moeten zijn.

In het nominale contract worden naar verwachting strengere eisen gesteld aan de solvabiliteit. Dit om pensioenverlagingen zoveel mogelijk te voorkomen. In het reële contract bewegen de pensioenen meer mee met de financiële positie van het pensioenfonds. Een belangrijke succesfactor voor het reële contract lijkt het invaren van bestaande pensioenen: voor die pensioenen geldt dan ook het reële contract. Hieraan kleven juridische gevaren, die nu via een pilot bij onder andere PFZW nader worden onderzocht.

Naast het nieuwe FTK wijzigt ook het fiscale kader. Zo gaat per 1 januari 2014 de pensioenrichtleeftijd voor een fiscaal gefaciliteerde pensioenregeling omhoog naar 67 jaar.

Wij hebben in het voorjaar van 2012 met de sociale partners overleg gehad over de vorm van een nieuwe toekomstbestendige pensioenregeling. Vanwege de toen nog bestaande onduidelijkheden ten aanzien van het reële pensioencontract is het overleg gestopt in afwachting van meer duidelijkheid, die verwacht werd van de Hoofdlijnnota Herziening FTK. Ondanks het feit dat er nog steeds niet voldoende duidelijkheid bestaat van aanzien van de eisen en de mogelijkheden tot invaren, is het de bedoeling om in 2013 het overleg te hervatten en daarbij te onderzoeken wat de voor- en nadelen van de diverse opties zijn. De gekozen optie wordt dan verder uitgewerkt met als doelstelling in 2015 een nieuwe regeling te hebben.

Nieuw kabinet en regeerakkoord

Ondertussen kwamen in het verslagjaar een nieuw kabinet en regeerakkoord tot stand en bleek het kabinet-Rutte II nog enige andere maatregelen voor de pensioensector in petto te hebben die de aanvullende pensioenen raken. Deze maatregelen liggen onder meer op het terrein van de AOW, Anw en de fiscale facilitering van de pensioenopbouw (het 'Witteveenkader').

Versnelde verhoging van de AOW-pensioengerechtigde leeftijd

De AOW-leeftijd gaat in stapjes omhoog naar 67 jaar. Het kabinet wil dit proces versnellen: in 2021 zou de leeftijd van 67 jaar al moeten zijn bereikt. Met de wijziging van de AOW-leeftijd ontstaat er een gat met de pensioenrichtleeftijd in de aanvullende pensioenregelingen. Er zal dus meer vraag zijn naar flexibilisering van de uitbetaling van het aanvullend pensioen om dat gat op verzoek van de deelnemer (deels) te dichten.

Naast de kabinetsvoornemens met betrekking tot de AOW heeft het voorstel tot een inperking van de uitkeringsduur in de Anw mogelijk gevolgen voor het nabestaanden- en Anw-hiaatpensioen. De concretisering van dit voorstel zal moeten worden afgewacht.

Witteveenkader

De overheid is de pensioensector tegemoet gekomen door niet in twee maar in één stap de fiscale begeleiding van de aanvullende pensioenopbouw aan te passen aan de gewenste verhoging van de pensioeningangleeftijd. Twee stapjes in 2013 (naar 66 jaar) en 2015 (naar 67 jaar) werden tot één stap in 2014 (van 65 naar 67 jaar) teruggebracht. Hierdoor kan de aanpassing van de diverse pensioenregelingen en administratie beperkt blijven tot één operatie. Dit voordeel lijkt overigens te verdwijnen als het kabinet-Rutte II met ingang van 2015 besluit tot een nog verdergaande beperking van de maximale jaarlijkse pensioenopbouw. De Tweede Kamer heeft het kabinet om een rapportage van de effecten voor de diverse generaties gevraagd. Daarnaast bestaat het voornemen om de fiscale facilitering te beperken tot een inkomen van € 100.000,- (aftopping).

Wij hebben eind 2012 onderzoek gedaan naar de consequenties van het verhogen van de fiscale pensioeningangleeftijd in 2014 voor de administratieve uitvoering van de regeling. Op basis van de resulterende nota met oplossingen en adviezen wordt hierover met de sociale partners overleg gevoerd. Op basis van de keuzen die de sociale partners maken wordt daarna de pensioenregeling aangepast.

Evaluatie van de herstelplannen en het Septemberpakket

Het reële pensioencontract moet schokken op de financiële markten kunnen opvangen. Zolang dit type contract niet is ingevoerd, moeten de bestaande korte- en langetermijnherstelplannen nog langs de weg van huidige regels en aanwijzingen worden uitgevoerd. Het vorenstaande neemt niet weg dat DNB in het begin van het verslagjaar eraan twijfelde of de te hanteren rentetermijnstructuur (RTS) op maandbasis nog een juiste weergave was van de prijsvorming op de (verstoorde) interbancaire swapmarkt. Met ingang van het jaar mocht daarom worden gerekend met een gemiddelde RTS over de periode van 1 oktober tot en met 31 december 2011. Hoewel de toezichthouder het tijdelijke karakter van deze maatregel benadrukte, mocht deze middeling gedurende het gehele boekjaar worden toegepast. Voorts werd per ultimo september de Ultimate Forward Rate (UFR) ingevoerd.

Deze UFR maakte onderdeel uit van het zogenoemde Septemberpakket. Dit pakket bevatte enkele voorwaarden waaronder pensioenfondsen hun aangekondigde kortingen mochten mitigeren (uitsmeren over een langere periode) en/of hun premie voor 2013 lager konden vaststellen.

Wij hebben besloten geen gebruik te maken van mogelijkheden die het September pakket biedt om de aangekondigde kortingen te mitigeren, afgezien van de UFR.

In het verslagjaar moesten alle pensioenfondsen uiterlijk 1 mei bij DNB een financieel crisisplan indienen. Doel van dit plan is om, los van concrete herstelplannen, beter voorbereid te zijn op een eventuele volgende financiële crisis. DNB heeft inmiddels de financiële crisisplannen geëvalueerd en is tot de conclusie gekomen dat de kwaliteit kan worden verbeterd.

Wij hebben een crisisplan opgesteld conform de richtlijnen van DNB. Dit is opgenomen als bijlage in de ABTN.

Governance

De governance van pensioenfondsen, op onderdelen onderwerp van jarenlange discussie binnen de pensioensector en van politieke belangstelling, liet in 2012 enkele nieuwe ontwikkelingen zien.

Wet Koser Kaya/Blok

In het verslagjaar is de Eerste Kamer akkoord gegaan met voorstellen tot vergroting van de medezeggenschap van gepensioneerden bij pensioenfondsen. Deze voorstellen zijn voortgekomen uit een initiatief van de Tweede Kamerleden Koser Kaya (D66) en Blok (VVD). De inwerkingtreding is vervolgens door staatssecretaris Klijnsma bepaald op 1 juli 2014. In de ogen van het kabinet biedt de onderhavige wet evenwel slechts een oplossing op een deelterrein en worden de eigen voorstellen (zie hierna) als een integrale benadering van de problematiek beschouwd.

Wet versterking bestuur pensioenfondsen

Het wetvoorstel tot versterking van het bestuur van pensioenfondsen gaat niet alleen in op de hierboven bedoelde positie van de gepensioneerden. Het kabinet wil namelijk de deskundigheid van fondsbesturen bevorderen, het intern toezicht versterken en de diverse organen en taken stroomlijnen. Onderdeel is het aanbieden van alternatieve bestuursmodellen voor het bestaande paritaire model. Eén van de beweegredenen voor deze modellen is dat straks over de invoering van het reële pensioencontract kan worden beraadslaagd door deskundiger fondsbesturen, waarin de onderscheiden doelgroepen onderling beter vertegenwoordigd zijn. Het ligt in het voornemen van staatssecretaris Klijnsma om 'haar' wetsvoorstel eerder in werking te laten treden dan de Wet Koser Kaya/Blok. Laatstgenoemde wet is in het wetsvoorstel overigens geïntegreerd, zij het niet volledig. Door de inwerkingtreding van de Wet Koser Kaya/Blok te bepalen op 1 juni 2014 dwingt de staatssecretaris zichzelf haar wetsvoorstel tijdig door het parlement te loodsen.

Voor de volledigheid wordt nog gemeld dat in het wetsvoorstel van het kabinet een op de pensioensector toegesneden regeling is opgenomen die het bekleden van bestuurs- en toezichtfuncties bij pensioenfondsen wil maximeren. Deze regeling wijkt van de algemene voorschriften voor financiële ondernemingen af om te bereiken dat de schaarse deskundigheid en ervaring met betrekking tot pensioen- en vermogensbeheervraagstukken optimaal worden benut.

Code Pensioenfondsen

In het verband van de governance wordt tenslotte aangegeven dat de Pensioenfederatie werkt aan een herziening van de STAR-principes voor goed pensioenfondsbestuur. Deze zullen naar verwachting in het komende jaar hun beslag krijgen.

Wij zullen in 2013 onderzoeken welke van de mogelijke bestuursmodellen het best past bij ons pensioenfonds. Dit model zal dan in de eerste helft van 2014 geïmplementeerd worden.

Toezicht

DNB voerde in het onderhavige verslagjaar weer enige themaonderzoeken uit. Onderzocht werden onder meer de risico's van commercieel vastgoed en uitbesteding, alsmede de effectiviteit van het bestuur. Ook de AFM verricht naast zijn toezichttaken onderzoek. Een en ander komt op een tijdstip dat de toezichtkosten en dus de uitvoeringskosten van pensioenfondsen omhoog gaan, terwijl de overheid heeft aangekondigd zich te zullen terugtrekken uit de financiering van de toezichtkosten. De pensioensector maakt zich al jaren zorgen over de stijging van de laatstgenoemde kosten.

Compliance

Het pensioenfonds heeft een eigen gedragscode voor de leden van het bestuur en de leden van het verantwoordingsorgaan. De compliance officer van het pensioenfonds rapporteert over het naleven van de gedragscode van het pensioenfonds aan de

voorzitter van het bestuur van het pensioenfonds. Edith Haffmans, General Counsel en Ethics & Compliance Office van Capgemini Nederland, vervulde in 2012 de functie van compliance officer van het pensioenfonds. In 2012 heeft de compliance officer van het pensioenfonds geen inbreuk op de compliance regels van het pensioenfonds gerapporteerd.

Pensioenparagraaf

Pensioenregelingen van het fonds

De pensioenregeling is modulair opgebouwd en biedt de deelnemers een levenslang ouderdomspensioen vanaf de 65-jarige leeftijd en gedurende het deelnemerschap een nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis. Daarnaast wordt een kapitaal opgebouwd dat kan worden aangewend voor de aankoop van pensioenaanspraken.

Module 1: Basisregeling

De basisregeling is een middelloonregeling en heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst. De pensioengrondslag in deze module is gelijk aan het pensioensalaris voor zover dat niet meer bedraagt dan het grenssalaris, verminderd met de franchise. Ieder jaar wordt van de in dat jaar geldende pensioengrondslag 1,75% (voor 2012 en 2013: 1,4%) aan levenslang ouderdomspensioen opgebouwd. De opgebouwde aanspraken kunnen jaarlijks bij bestuursbesluit worden verhoogd als de stichting over voldoende middelen beschikt.

Module 2: Excedentregeling

De excedentregeling is een beschikbare premieregeling en heeft het karakter van een premieovereenkomst. De (excedent) pensioengrondslag in deze module is gelijk aan het pensioensalaris verminderd met het grenssalaris. Jaarlijks wordt een premie beschikbaar gesteld ter grootte van een bijdragepercentage van deze grondslag. Het bijdragepercentage is leeftijdsafhankelijk. De beschikbare premie wordt belegd in een of meerdere beleggingsfondsen. Op de pensioendatum kan het aldus opgebouwde kapitaal worden aangewend voor de aankoop van een levenslang ouderdomspensioen eventueel gecombineerd met een nabestaandenpensioen. De (gewezen) deelnemer heeft de keuze om het pensioenkapitaal aan te wenden het pensioenfonds of een verzekeraar. Deze keuze dient ten minste zes maanden voor de beoogde ingangsdatum van het levenslange ouderdomspensioen bij de stichting te worden ingediend.

Module 3: Vrijwillige regeling

Als aanvulling op de pensioenopbouw in de basis- en de excedentregeling wordt de deelnemers de mogelijkheid geboden om door middel van vrijwillige stortingen extra pensioen te verwerven. De hoogte van de stortingen is gemaximeerd volgens een door het bestuur vastgestelde richtlijn. De maximale storting wordt uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag en is leeftijdsafhankelijk. De vrijwillige regeling heeft het karakter van een premieovereenkomst. De (gewezen) deelnemer heeft de keuze om het pensioenkapitaal aan te wenden het pensioenfonds of een verzekeraar. Deze keuze dient ten minste zes maanden voor de beoogde ingangsdatum van het levenslange ouderdomspensioen bij de stichting te worden ingediend.

Module 4: Nabestaandenvoorziening

Module 4 maakt feitelijk deel uit van de basisregeling en kent daarmee dus het karakter van een uitkeringsovereenkomst. Het verzekerde nabestaandenpensioen is gelijk aan 1,225% van de laatst vastgestelde pensioengrondslag (zonder rekening te houden met het grenssalaris) vermenigvuldigd met een fictief aantal deelnemersjaren. Het fictieve aantal deelnemersjaren is gelijk aan het aantal deelnemersjaren dat de deelnemer zou kunnen bereiken vanaf de datum van aanvang van het deelnemerschap. Het wezenpensioen bedraagt 20% van het vastgestelde nabestaandenpensioen.

Overgangsbepalingen

In de regeling is een aantal overgangsbepalingen opgenomen die waarborgen dat de in de oude regelingen opgebouwde aanspraken als premievrije rechten voor de deelnemers worden meegenomen in de huidige regeling.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn als volgt:

		2012
Pensioensysteem	Middelloon / Beschikbare premie	
Toetredingsleeftijd		Geen
Pensioenleeftijd		65
Franchise		€ 12.427
Grenssalaris		€ 43.812
Opbouwpercentage		1,75% ¹⁾
Partnerpensioen		1,225%

1) Dit percentage is per 1-1-2012 voor het jaar 2012 gewijzigd naar 1,4%.

Verzekerdenbestand

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden
Stand per 31 december 2011	5.522	5.146	321
Mutaties door:			
Nieuwe toetreding	294	0	0
Ontslag met premievrije aanspraak	-1.061	1.043	0
Waardeoverdracht	0	-3	0
Overlijden	-11	-11	-2
Ingang pensioen	-15	-36	86
Afkopen	0	-196	-7
Andere oorzaken	-18	33	-9
Mutaties per saldo	-811	830	68
Stand per 31 december 2012	4.711 ¹⁾	5.976	389

1) Waarvan deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling 74

Specificatie pensioengerechtigden

	2012	2011
Ouderdomspensioen	226	184
Partnerpensioen	102	80
Invaliditeitspensioen	61	57
	389	321

Beleggingenparagraaf

Algemene ontwikkelingen

Markten 2012

Financiële markten stonden in 2012 in het teken van de angst voor een aanhoudende recessie in de ontwikkelde landen en van politiek onvermogen om begrotingstekorten en schulden terug te dringen. Deze angst nam gedurende het jaar af, waardoor risicovolle beleggingen per saldo een goed rendement lieten zien. Daarnaast daalde de rente op staatsleningen, in de Europese periferie zelfs scherp.

De verklaring voor de rentedaling in 2012 moet worden gezocht in een tweetal belangrijke ontwikkelingen.

Op de eerste plaats waren daar de problemen met de Europese economie. Die belandde, als gevolg van de aanhoudende eurocrisis en een tanend consumentenvertrouwen, eind 2011 in een recessie. Deze ontwikkeling zette in 2012 door als gevolg van tegenvallende macro-economische ontwikkelingen en een verbreding en verdieping van de euro-crisis (waarbij Zuid-Europese landen als Griekenland, Spanje en Italië het beeld bepaalden). Een tweede belangrijke factor was de staatsschuld in de VS. Het eerder in 2011 bereikte akkoord over een verhoging van het 'schuldplafond' bleek in 2012 in de ogen van kredietbeoordelaars onvoldoende, waardoor deze zich genoodzaakt zagen om de rating van de VS te verlagen.

Beide factoren hebben ertoe bijgedragen dat beleggers hun toevlucht namen tot beleggingen in risicovrije (met name Duitse en Nederlandse) staatsleningen. De Duitse rente daalde daardoor eind mei even onder 1,2% en kortlopende obligaties konden zelfs worden uitgeschreven met negatieve couponrentes.

De vorming (in juni 2012) van een Griekse coalitieregering was een grote opluchting voor beleggers. Wat bijdroeg aan de positievere stemming, was het feit dat de Europese regeringsleiders eind juni stappen zetten in de richting van verdergaande economische en politieke integratie van de 17 landen in de eurozone. Zo werd de weg vrijgemaakt voor directe steun aan kwetsbare banken, buiten de begroting van de betreffende overheid om.

Een ander belangrijk gegeven voor de markten was de uitspraak van Mario Draghi, eind juni 2012. De ECB gaf aan er alles aan te doen om de euro te redden. In augustus en september 2012 volgden details over de aanpak. De ECB landt steun landen in problemen, mits deze formeel om steun vragen en zij zich bereid verklaren om aan de, door de ECB gestelde eisen, te voldoen. Door deze beleidsverandering verminderde het systeemrisico in de eurozone significant.

De nieuwe aanpak van de ECB wierp meteen zijn vruchten af. Vanaf juli daalden de risicopremies van landen als Spanje en Italië fors zonder dat de Europese centrale bank feitelijk steun hoefde te verlenen. Spanje, voor de markten al enige tijd kandidaat voor een formele steunaanvraag, kon in 2012 zelfs afzien van het doen van een steunaanvraag.

Toch bleven beleggers in de tweede helft van 2012 nog geruime tijd de voorkeur geven aan "veilig" geachte obligaties. Nederlandse en Duitse staatsleningen bleven daardoor zeer in trek. Eind december 2012 leverden 10-jaars Nederlandse staatsleningen nog maar een rendement op van 1,5%. Zonder meer een historisch laagterecord. Pas toen, eind 2012, de reële economie eerste tekenen van herstel vertoonde, konden aandelenkoersen wereldwijd aan een stijging beginnen, resulterend in een stijging van 14% in 2012. Wereldwijde vastgoedaandelen (+28%) en aandelen van 'financials' (+27%) rendeerden binnen deze categorie het meest. Maar ook (hoogrentende) bedrijfsleningen en schuldpapier van opkomende markten lieten in 2012 een prima rendement zien.

Aandelen Indices ¹⁾	2012
MSCI World	14,0%
S&P Composite	14,2%
Nasdaq	14,1%
DJ Europe Stoxx 50	13,8%
AEX	14,1%
Topix (Japan)	5,9%
MSCI Emerging Markets	16,8%

Bron: Thomson Reuters Datastream

Vooruitzichten

Wereldwijde economie

In de VS trekken de consumentenbestedingen, de duurzame orders en de huizenmarkt aan. Hier staan aanhoudende bezuinigingen van de overheid tegenover. Per saldo is voor 2013 een gematigde groei te verwachten.

In de eurozone is niet veel meer dan een stabilisatie van de economie te verwachten. De aantrekkende groei in de VS en China, het stimulerende beleid van de ECB en een afnemende bezuinigingsdrang van (centrale) overheden zouden hier kunnen leiden tot een traditioneel, aan de export gerelateerd, herstel. Mede dankzij deze exportgroei zou de eurozone uit de recessie kunnen komen.

Ondanks tekenen van herstel blijft de wereldeconomie kwetsbaar voor schokken. De rol van de centrale banken en van de politici blijft vooralsnog cruciaal voor een voortzetting van het gematigde economische herstel. De wereldwijde economische groei kan in 2013 op of iets onder het langjarige gemiddelde uitkomen.

Rente

Het aanhoudend ruime beleid van de centrale banken, het naar verwachting gematigde herstel en de nog steeds voortdurende overcapaciteit in de volwassen economieën draagt bij tot aanhoudend lage rentes van staatsleningen in landen als de VS, Duitsland en Nederland. Wel kunnen de rentes, vanaf extreem lage niveaus, iets oplopen.

Aandelen

Mede op basis van de extreem lage rentes en de relatief hoge dividendrendementen gaan wij uit van een positieve waardeontwikkeling op de wereldwijde aandelenmarkten. Gunstig is dat de balansen van de bedrijven nog steeds relatief gezond zijn en veel bedrijven ruimte hebben om eigen aandelen in te kopen en dividenden te verhogen.

Het beperkte economische herstel in de ontwikkelde economieën (VS, Europa, Japan) zal echter druk gaan uitoefenen op de (historisch hoge) winstmarges. Daardoor zal er slechts beperkt ruimte zijn voor winstgroei en staat het rendement van wereldwijde aandelen deels in functie van hogere waarderingen.

Valutamarkten

Zolang de ECB conservatiever blijft dan andere centrale banken in het stimuleren van de economie kan de Euro verder stijgen. De Euro blijft echter kwetsbaar ten opzichte van de Amerikaanse dollar. Het systeemrisico in de eurozone is weliswaar sterk afgenomen, maar is nog niet definitief van de baan. Bovendien is de economie van de eurozone relatief zwak.

1) Total return indices (in euro).

Beleggingsbeleid

Strategisch Beleggingsbeleid en Investment Beliefs

Het bestuur heeft in 2009 het strategisch beleggingsbeleid geherformuleerd en op basis daarvan beleggingsrichtlijnen voor de vermogensbeheerder opgesteld. Deze richtlijnen worden ieder jaar geëvalueerd en aangepast waar nodig. Om een betere sturing te kunnen geven heeft het bestuur in 2012 haar Investment Beliefs vastgesteld. Het beleggingsbeleid en ook de richtlijnen aan de vermogensbeheerder zijn getoetst aan deze Investment Beliefs. In aansluiting daarop heeft het bestuur besloten de vermogensbeheerder vrijheid te geven om tactisch beleid te voeren.

Beleggingsbeleid en beleggingsrichtlijnen

De portefeuille is opgesplitst in een zogenaamde matching- en return portefeuille.

De matching portefeuille tracht om strategisch 50% van de ontwikkelingen van de verplichtingen ten gevolge van marktontwikkelingen te volgen, waarbij het bestuur heeft besloten dat voor de afdekking van het nominale renterisico middels de matching portefeuille de renteontwikkeling van de Euro swapcurve bepalend zal zijn en niet de renteontwikkeling van de sedert september 2012 door De Nederlandsche Bank geïntroduceerde zogenaamde Ultimate Forward Rate. Het bestuur laat hiermede de economische realiteit prevaleren.

In de richtlijnen is vastgesteld dat de norm voor deze strategische rente hedge 50% zal bedragen met een bandbreedte tot 45% en 55%.

De matching portefeuille wordt vormgegeven middels een obligatieportefeuille en zowel payer als receiver swaps.

Mede gelet op de verlaging van de kredietwaardigheid van een groot aantal Europese landen is gedurende 2012 besloten tot een aanscherping van het vastrentende waarden beleid. Deze aanscherping betreft het hanteren van een maximum gewicht per land en een op ratings gebaseerd beleid. Dit laatste betekent dat het land aan een minimale rating dient te voldoen alvorens het kan worden opgenomen in de portefeuille.

Naast de matching portefeuille kent het pensioenfonds ook een zogenaamde return portefeuille, welke tot doel heeft om indexatiekansen op de lange termijn te creëren onder andere door te beleggen in aandelen en vastgoed.

De discussie met betrekking tot de inrichting van de beleggingsportefeuille en het beheer van de financiële risico's op balansniveau is mede gebaseerd op een ALM-studie uit 2010. Jaarlijks wordt door de vermogensbeheerder bovendien een zogenaamde SAA (Strategic Asset Allocation) studie uitgevoerd. Hierbij wordt bekeken welke verdeling over diverse beleggingscategorieën, de voor het fonds beste verhouding tussen verwacht rendement, het te lopen risico en de voorkeuren van het bestuur geeft.

Naar aanleiding van deze studie heeft het bestuur in 2012 besloten om de strategische portefeuilverdeling niet te wijzigen en de volgende verdeling te handhaven.

	Strategische Norm (in %)	Minimum (in %)	Maximum (in %)
Matching Portefeuille			
(1) Staatsobligaties	50		
(2) Rentederivaten	0	-10	10
Return portefeuille			
Vastrentende waarden	21,5	11,5	31,5
Aandelen	21	11	31
Grondstoffen	2,5	0	5
Vastgoed	5	0	10
Liquiditeiten	0	-5	10
Totaal	100		

Naast het gedeeltelijk afdekken van het renterisico (via de matchingportefeuille) wordt ook het valutarisico dat ontstaat binnen de aandelenportefeuille afgedekt, zoals beschreven in onderstaande tabel.

Strategische valuta hedgecoëfficiënt	Norm	Min	Max
US Dollar	100%	95%	105%
Yen	100%	95%	105%
Britse Pond	100%	95%	105%
Australische Dollar	100%	95%	105%

De reden om het valutarisico af te dekken is gelegen in het feit dat op de lange termijn geen additioneel rendement verwacht wordt door het stijgen of dalen van de waarde van vreemde valuta's bij het beleggen in niet euro-markten, terwijl op de korte termijn de volatiliteit van valuta wel zorgt voor ongewenste effecten op de dekkingsgraad. De beslissing om te beleggen in een bepaalde markt wordt genomen op grond van verwachte te behalen rendementen op die markt en dan vertroebelen valutaschommelingen het beeld.

Portefeuille beleid

Capgemini betaalt de pensioenpremie één keer per jaar aan het pensioenfonds. Dit heeft ertoe geleid dat in mei 2012 circa € 26 miljoen is belegd in de portefeuille. In 2012 heeft het bestuur besloten om de vermogensbeheerder de mogelijkheid te geven om binnen de gedefinieerde bandbreedtes af te wijken van de norm op basis van de visies van de vermogensbeheerder.

De daadwerkelijke portefeuille mix ultimo 2012 bedroeg:

	<u>In %</u>
Matching portefeuille	
(1) Staatsobligaties	45,7
(2) Rentederivaten	0,5
Return portefeuille	
Vastrentende waarden	23,4
Aandelen	22,5
Grondstoffen	2,6
Vastgoed	3,9
Liquiditeiten	1,7
Totaal	100,0

Rendement

Totaal niveau

Op het belegd vermogen is een rendement behaald van 12,47%. In onderstaande tabel is dit uitgesplitst naar de verschillende portefeuille onderdelen. Op totaal niveau kende de portefeuille een outperformance van circa 0,3% na de afdekking van de vreemde valuta.

De outperformance is zoals kan worden gezien in de tabel met name te danken aan zowel de goede performance van de matching alsmede de return portefeuille.

De afdekking van de vreemde valuta heeft het resultaat verhoogd met 29 basispunten, dit met name vanwege de stijging van de Euro versus de meeste andere valuta gedurende 2012.

	<u>Portefeuille</u>	<u>Benchmark</u>
Matching	11,39%	9,78%
Return	12,38%	11,93%
Vastrentende waarden	15,04%	14,86%
Aandelen	15,12%	14,28%
Vastgoed	-2,65%	1,23%
Grondstoffen	-0,48%	-2,06%
Totaal excl. valuta afdekking	12,18%	12,02%
Totaal incl. valuta afdekking	12,47%	12,35%

Matching portefeuille

De performance van de matching portefeuille is uitgedrukt in een zogenaamd exposure based rendement, terwijl de returnportefeuille als ook de totale portefeuille cijfers zijn uitgedrukt in zogenaamde value based rendementen, waardoor de cijfers niet bij elkaar kunnen worden opgeteld. De doelstelling van de matchingportefeuille is om de ontwikkeling van de pensioenverplichtingen na te bootsen. Deze portefeuille bestaat enerzijds uit traditionele beleggingen zoals staatsobligaties en anderzijds uit rentederivaten, zoals renteswaps. Het belangrijkste risico in de matching portefeuille is het renterisico. Rentederivaten dekken een groot deel van dit risico af. In traditionele performance berekeningen, welke gebaseerd zijn op marktwaarde, leiden rentederivaten tot een vertekend beeld. De marktwaarde van rentederivaten geeft namelijk geen inzicht in de daadwerkelijk gecreëerde blootstelling op de kapitaalmarkt. Dit is te verklaren door de twee componenten waaruit een (receiver)renteswap bestaat toe te lichten:

1. het pensioenfonds ontvangt een vast bedrag per jaar tot de expiratedatum van het contract (berekend op basis van een vast rentepercentage);
2. het pensioenfonds betaalt een variabel bedrag per half jaar tot de expiratedatum van het contract (berekend op basis van een variabel rentepercentage).

De bedragen in beide componenten worden berekend op basis van de mantel van de renteswap, het bedrag waarover de periodieke ontvangst of betaling wordt berekend. De marktwaarde van de renteswap toont enkel de ontwikkeling van beide componenten ten opzichte van elkaar. Men kan echter niet zien hoeveel blootstelling op de kapitaalmarkt is genomen. In de berekening van het rendement op de matching portefeuille wordt dit effect gecorrigeerd, opdat het gerapporteerde rendement van de technische voorzieningen en de matching portefeuille met elkaar kan worden vergeleken. Bij de bepaling van een exposure based rendement worden de waardeveranderingen (inclusief coupons etc.) van de instrumenten binnen de matching portefeuille gerelateerd aan hetgeen ze zouden moeten "matchen". Dat is in het geval van het fonds 50% van de waardeverandering van de technische voorzieningen.

Return portefeuille

Vanaf het tweede kwartaal van 2012 is het de vermogensbeheerder toegestaan om tactische beleid te voeren. Kijkende naar de hoofdcategorieën, zoals aandelen en vastrentende waarden, waren deze categorieën begin 2012 nog neutraal gepositioneerd, maar gegeven de mondiale economische groeivoorzichten gedurende het jaar werd de categorie vastrentende waarden licht overwogen ten koste van de allocatie naar aandelen.

Vastrentende waarden

Uit de onderstaande tabel valt af te lezen dat de vastrentende waarden beleggingen een formidabele performance hebben laten zien. De belangrijkste verklaring hiervoor is de daling van de rentes wereldwijd. Het kan worden gezien dat per saldo alle vier de categorieën het tezamen beter deden dan de strategische benchmark, zijnde 14,86%.

Op tactische niveau werd binnen deze categorie de allocatie naar bedrijfsobligaties met een lage kredietwaardigheid overwogen.

Wanneer wordt ingezoomd op dit positieve resultaat blijkt dat met name het feit dat de outperformance van de categorie credits in combinatie met de grote allocatie in positieve zin heeft bijgedragen. Binnen de credit portefeuille is in het eerst kwartaal besloten om de exposure naar financials af te bouwen, dit vanwege de voortdurende financiële crisis. Wanneer we kijken naar het rendement van European Credits inclusief financials gedurende 2012 blijkt dat de relevante Barclays Euro Agg. Corp Index 13,59% noteerde en de Barclays Euro Agg. Corp Ex-Financials Index 10,18%.

	Portefeuille	Benchmark
Index-Linked	18,08%	18,33%
Credits	14,58%	13,59%
EMD (LC)	11,09%	13,70%
High Yield	16,25%	16,44%
Totaal	15,04%	14,86%

Aandelen

Uit de onderstaande tabel kan worden afgeleid dat nagenoeg alle aandelen beleggingen het beter hebben gedaan dan de bijbehorende regio benchmark. Wanneer wordt gekeken wat de belangrijkste redenen waren voor de goede relatieve performance op totaal niveau (circa 83 basispunten) blijkt dat met name de beleggingen in Europa, Noord-Amerika en de categorie Hoog-dividend in belangrijke mate hebben bijgedragen.

	Portefeuille	Benchmark
Europa	19,29%	17,29%
Verenigde Staten	14,85%	13,56%
Japan	5,24%	6,51%
Verre Oosten excl. Japan	22,66%	22,65%
Opkomende markten	15,55%	16,40%
Hoog Dividend	12,39%	10,23%
Totaal	15,12%	14,28%

Binnen deze categorie waren de beleggingen in opkomende markten overwogen en was de allocatie naar Japan onderwogen, vanwege de sterke yen welke een bedreiging vormde voor de winstgevendheid van de Japanse exportgeoriënteerde economie. Daarnaast kent het sterk vergrijzende land een zeer hoge staatsschuld en dito schuldenlast.

Vastgoed

In lijn met de algemene teneur op de meeste Europese vastgoedmarkten is ook de vastgoed portefeuille van Pensioenfonds Capgemini in waarde gedaald. In belangrijke mate was deze negatieve performance te wijten aan de beleggingen in EuroSiris die met circa 4,75% in waarde is gedaald gedurende het verslagjaar. De beleggingen in de Nederlandse woningmarkt droegen in positieve zin bij met een rendement van circa 3,9%.

Risicoparagraaf

Inleiding

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioenverplichtingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid van het pensioenfonds en de risico's die het pensioenfonds bij de uitvoering van zijn taken loopt. Voor de wijze waarop deze risico's zijn afgedekt en een kwantificering van deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf "Financiële risico's" in de jaarrekening.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur heeft zijn beleid verwoord in de ABTN. Algemene leidraad voor het uitvoeren van zijn beheertaken is risicomijdend operationeel management. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- ALM-beleid en duration matching;
- beleggingsbeleid;
- toeslagbeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- beleid ten aanzien van uitbesteding.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. De invloed van deze sturingsmiddelen op de financiële positie van het fonds wordt jaarlijks geëvalueerd. Bij deze evaluatie speelt zowel de huidige financiële positie, alsmede de financiële positie van het fonds in de toekomst, een rol. Om te toetsen of het beleid op lange termijn tot de gewenste ontwikkeling leidt, voert het fonds ten minste eens in de drie jaar een continuïteitsanalyse uit.

Het risicomodel van DNB kent voor een aantal risicocategorieën vastgestelde scenario's ('schokken'). De hoofdletter 'S', aangevuld met een nummer achter een aantal risicocategorieën vertegenwoordigt de code die DNB in het risicomodel voor de desbetreffende risicocategorie hanteert. Bij de berekening van het vereist eigen vermogen (buffers) past het pensioenfonds de standaardmethode toe op basis van de zogenaamde wortelformule (S1 t/m S6). Bovendien worden aanvullende buffers meegenomen voor het risico van actief beheer, liquiditeitsrisico, leverage en concentratierisico. Kwantitatieve en kwalitatieve toelichtingen van deze risico's zijn opgenomen in de "risicoparagraaf" in de jaarrekening. Het vereist vermogen wordt berekend op basis van zowel de feitelijke als de strategische beleggingsmix. Doorgaans wordt de hoogste van beide gehanteerd als zijnde het vereist eigen vermogen.

Financiële risico's

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagverlening over de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het solvabiliteitsrisico bestaat uit de volgende risicocategorieën:

- Renterisico (S1),
- Zakelijke waarden risico (S2),

- Valuta risico (S3),
- Grondstoffenrisico (S4),
- Kredietrisico (S5),
- Verzekeringstechnisch risico (S6),
- Concentratierisico (S8).

Renterisico (S1)

De verplichtingen van het fonds kennen een veel langere looptijd dan de bezittingen waarin het vermogen belegd is. Vanwege deze mismatch ondervindt het fonds renterisico. Immers bij een rentedaling zullen de verplichtingen sterker toenemen in waarde dan de bezittingen. Het standaardmodel van DNB bevat voorgeschreven rentescenario's (verschuiving actuele rentetermijnstructuur via voorgeschreven rentefactoren) om het vereist eigen vermogen voor dit risico te bepalen. Bij de bepaling van het beleggingsbeleid weegt het bestuur zorgvuldig de voordelen (meer zekerheid) en nadelen (minder rendement) van meer of minder durationmatching af ten opzichte van alternatieve strategieën. Het beleid is om een deel van het vermogen zeker te beleggen (de matchingportefeuille) zodat daarover geen renterisico wordt gelopen. De matchingportefeuille heeft tot doel de marktwaardeontwikkeling van 50% van de nominale pensioenverplichtingen zo goed als mogelijk te volgen. Voor de matchingportefeuille is in 2012 een bedrag van circa € 190 miljoen gealloceerd. Naar de mate waarin het renterisico door deze on-balance beleggingen niet tot de norm hedge ratio van 50% wordt afgedekt, vindt een aanvullende hedge plaats van renterisico door het gebruik van renteswaps. De duratie van de verplichtingen bedraagt per 31 december 2012 23,5 jaar. Het fonds heeft haar renteafdekkingbeleid naar aanleiding van de invoering van de UFR niet aangepast.

Zakelijke waarden risico (S2)

De waarden van aandelen en onroerend goed zijn onderhevig aan marktfluctuaties. Omdat het fonds een deel van haar vermogen in dergelijke zakelijke waarden heeft belegd, loopt het fonds risico. Om dit risico op te vangen wordt een buffer aangehouden. Deze maakt deel uit van het Vereist Eigen Vermogen. Daarnaast wordt ter verdere beperking alleen belegd via beleggingsfondsen en worden de beleggingen gespreid over regio's en aandelen categorieën:

Aandelen Amerika	35%
Aandelen Europa	17%
Aandelen Japan	5%
Emerging markets	21%
Hoog Dividend	18%

Voor een regio worden een of meerdere best in class vermogensbeheerders geselecteerd.

Binnen het zakelijke waardenrisico wordt rekening gehouden met het risico van actief beheer, liquiditeitsrisico en leverage.

Het risico van actief beheer ontstaat doordat de vermogensbeheerders afwijkende posities innemen ten opzichte van de strategische portefeuille. Bij een tracking error van meer dan 1% worden de buffers van de betreffende beleggingscategorieën verhoogd. Voor aandelen ontwikkelde markten en aandelen opkomende markten is rekening gehouden met een tracking error van 1,48%. De benodigde buffers voor deze categorieën zijn daarom verhoogd van respectievelijk 25% en 35% naar 26,6% en 36,5%.

Liquiditeitsrisico bestaat als een pensioenfonds het risico loopt dat het niet over voldoende liquide financiële middelen beschikt om op het beoogde moment aan de pensioenuitkeringsverplichtingen te voldoen. Daarnaast is er ook sprake van een liquiditeitsrisico als een lange periode vooraf gaat aan de volledige verkoop van een beleggingsobject. Dit beleggingsobject is dan illiquide. Beleggingen in (niet-beursgenoteerd) vastgoed en in hedge funds worden vaak als illiquide betiteld. Voor de vastgoedportefeuille is een gemiddelde verkoopperiode van drie jaar in acht genomen. De buffer voor indirect vastgoed is daarom verhoogd van 25% naar 50%. Bij een verkoopperiode van één jaar of minder zou geen hogere buffer gelden.

Binnen de vastgoedportefeuille is ook sprake van leverage (de verhouding tussen vreemd vermogen en eigen vermogen is groter dan 1). De vereiste buffer is daarom verhoogd met een factor 1,5, waarmee de buffer verder toeneemt van eerdergenoemde 50% naar 54,3%.

Valutarisico (S3)

Valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. De kans dat de wisselkoers van vreemde valuta verslechtert ten opzichte van de euro betekent een risico voor het fonds omdat onze verplichtingen in euro luiden. Het beleid van het pensioenfonds is om het valutarisico in Amerikaanse dollars, Engelse ponden, Japanse yens en Australische dollars af te dekken via valutatermijncontracten. Voor beleggingen in "ontwikkelde markten" is de afdekking 100%. Voor beleggingen in opkomende landen wordt het valutarisico niet afgedekt omdat een redelijk deel van het rendement juist behaald wordt door valutarisico te nemen. In 2012 heeft het afdekken van de valuta's 0,29% bijgedragen aan het rendement.

Grondstoffenrisico (S4)

Dit betreft het risico dat beleggingen in grondstoffen (commodities) in waarde dalen. Het fonds heeft slechts een klein deel van haar vermogen in grondstoffen belegd, vanwege de grote volatiliteit in de waarde van grondstoffen.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico dat een tegenpartij zijn financiële verplichtingen naar het fonds niet nakomt.

Om deze risico's te voorkomen worden ondergrenzen gesteld aan de kredietwaardigheid van de tegenpartij en wordt het bedrag dat in een tegenpartij wordt belegd gelimiteerd. Voor de matchingportefeuille worden hoge eisen gesteld aan de tegenpartijen. Er wordt alleen belegd in staatsobligaties van België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Oostenrijk en Nederland.

Voor de returnportefeuille wordt voor de vastrentende waarden wordt alleen belegd via beleggingsfondsen, waardoor het kredietrisico voldoende gespreid wordt. Er is sprake van collateral.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Naast de financiële risico's staat het fonds bloot aan verzekeringstechnische risico's. Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico).

De sterftetrend zelf wordt meegenomen bij de bepaling van de voorziening voor risico fonds.

Concentratierisico (S8)

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. Het fonds heeft haar vermogen dusdanig gespreid dat er de concentratierisico's beperkt zijn. Alleen bij staatsobligaties mag een groter deel van het vermogen in een land geconcentreerd zijn (Duitsland, Frankrijk of Nederland).

Actuariële paragraaf

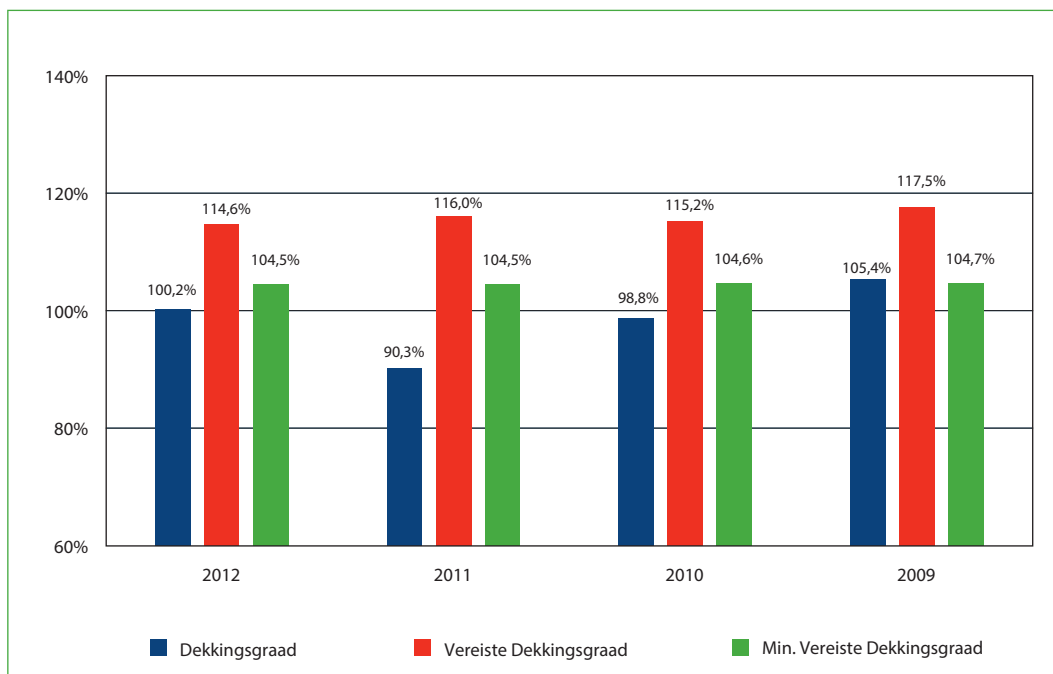
De samenvatting toont, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referentiecijfers opgenomen.

Financiële positie

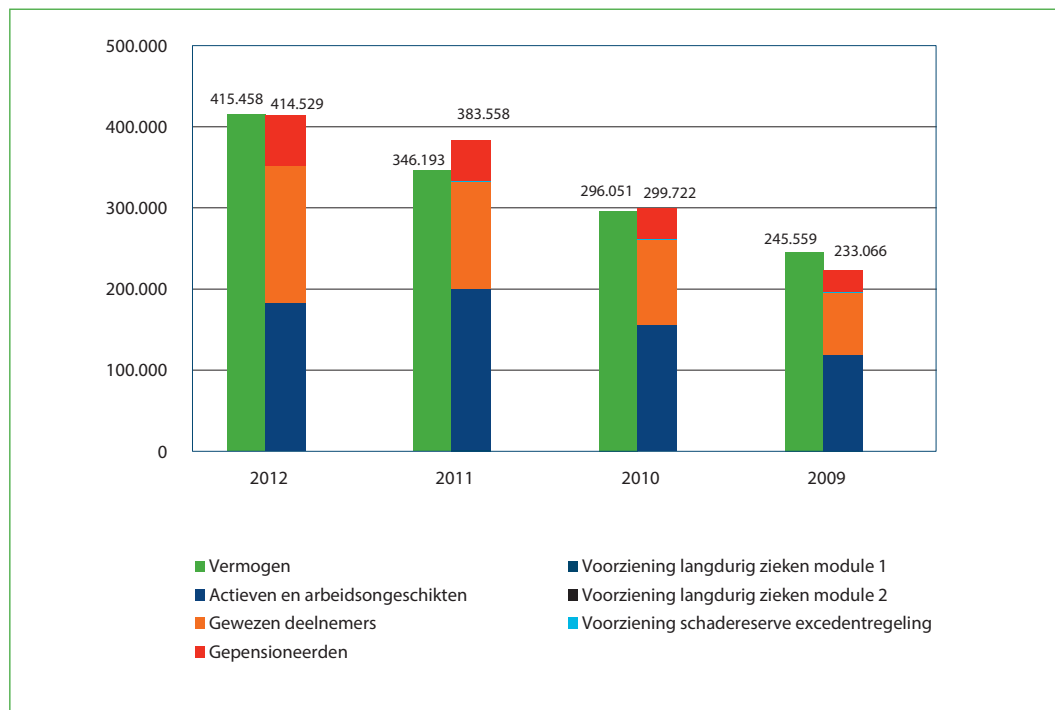
De dekkingsgraad van het fonds steeg van 90,3% ultimo 2011 naar 100,2% ultimo 2012. De dekkingsgraad ultimo 2012 is lager dan zowel de vereiste dekkingsgraad als de minimaal vereiste dekkingsgraad. Het fonds verkeert daarom ultimo 2012 in een dekkingstekort.

Conform de richtlijnen van de Raad voor Jaarverslaggeving en de aanwijzingen van DNB is in de dekkingsgraad per 31 december 2012 rekening gehouden met de korting van de pensioenaanspraken en -rechten per 1 april 2013 van 6,4% (op de stand ultimo 2011) voor de gehele populatie.

De grafiek laat de ontwikkeling van de dekkingsgraad zien.

De volgende grafiek (bedragen in de grafiek x € 1.000,-) geeft het vermogen en de technische voorziening(en) weer.

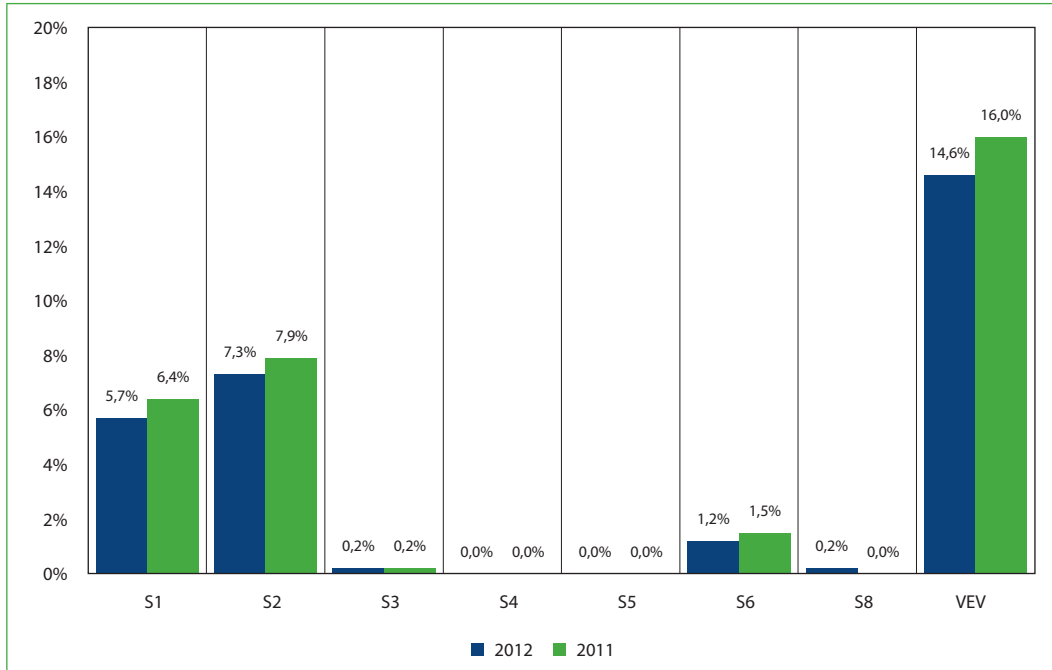

(Minimaal) vereiste financiële positie

De minimaal vereiste dekkinggraad bedraagt 104,5% ultimo 2012. De vereiste dekkinggraad wordt enerzijds vastgesteld op basis van de feitelijke beleggingsmix en anderzijds op basis van de strategische beleggingsmix. Ultimo 2012 bedraagt de vereiste dekkinggraad 114,5% op basis van de feitelijke beleggingsmix en 114,6% op basis van de strategische beleggingsmix.

Voor de toetsing van de financiële positie is de vereiste dekkinggraad ultimo 2012 vastgesteld als de hoogste uitkomst van beide beleggingsmixen. Dit is dus 114,6% op basis van de strategische beleggingsmix.

De volgende grafiek toont de verdeling van de vereiste dekkinggraad over de verschillende risico-componenten die gehanteerd wordt voor de toetsing. Hierbij zijn de verdelingen opgenomen voor 2011 en 2012.

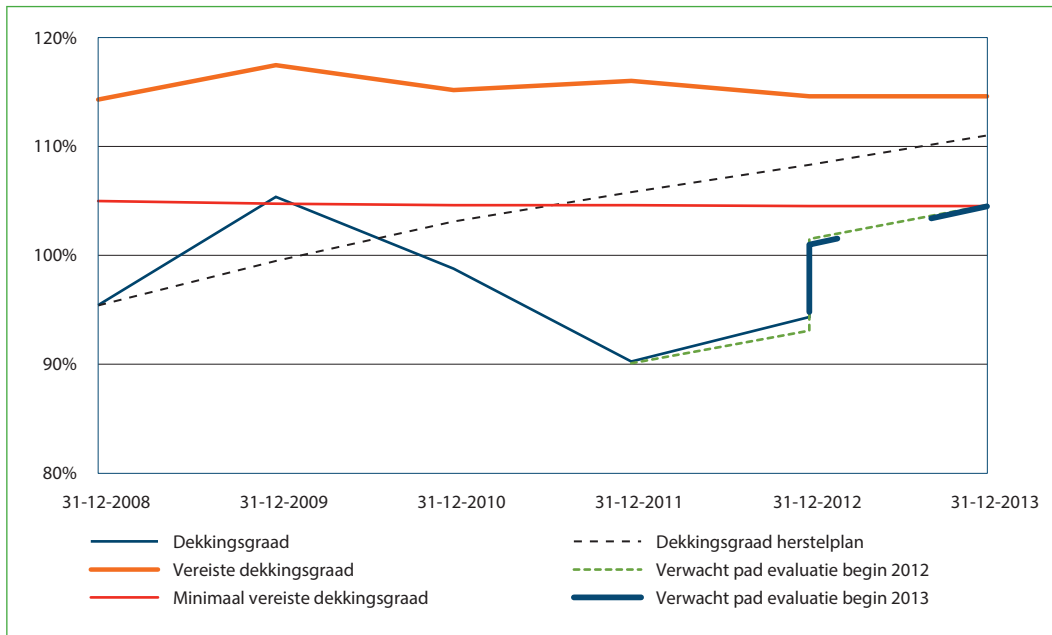
Herstelplan

Het fonds verkeert ultimo 2012 in een dekkingstekort en heeft in 2009 een herstelplan ingediend. De volgende grafiek toont het verwachte pad, zoals dit in het herstelplan is vastgelegd. Tevens toont de grafiek de ontwikkeling van de dekkinggraad tot en met ultimo 2012 en de (minimaal) vereiste dekkinggraad tot en met ultimo 2013^{1) 2)}.

Uit de hierna volgende grafiek wordt duidelijk dat het fonds licht voorliep op het verwachte herstel zoals in de evaluatie van het herstelplan primo 2012 verwacht werd. In de evaluatie primo 2012 is een voorgenomen korting opgenomen van 8,9% per 1 april 2013. Doordat het herstel in 2012 iets beter is geweest dan vooraf geprognosticeerd is de daadwerkelijke korting die per 1 april 2013 doorgevoerd wordt lager, namelijk 6,4%. Naar verwachting zal het fonds, na deze korting, voldoende herstelkracht hebben om ultimo 2013 zonder verdere maatregelen de minimaal vereiste dekkinggraad te bereiken.

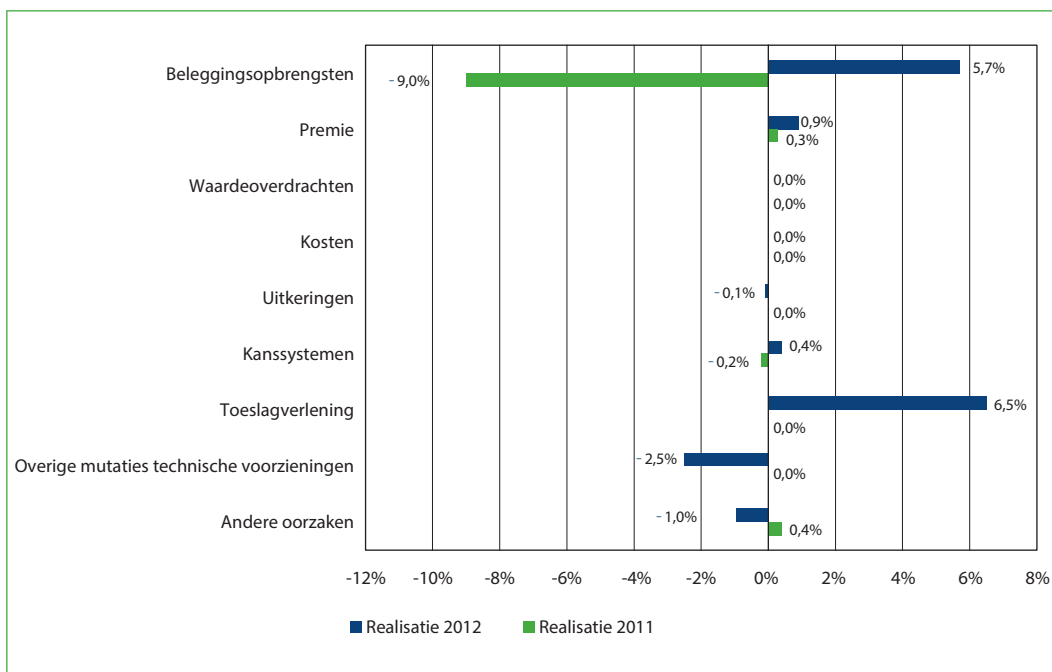
1) De vereiste dekkinggraad ultimo 2012 is gebaseerd op de strategische beleggingsmix. De vereiste dekkinggraad in de volgende jaren wordt verondersteld gelijk te zijn aan deze vereiste dekkinggraad.

2) De maand- en kwartaaldekkinggraden zijn in deze grafiek niet weergegeven.

Analyse van het resultaat

De stijging van de dekkinggraad van 9,9%-punt in 2012 volgt tevens uit het positieve resultaat van € 38.294.000,- in het boekjaar. In 2011 was er een negatief resultaat van € 33.694.000,-. De invloed van het resultaat op de dekkinggraad is in de grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak. Het effect van de overgang op de nieuwe AG-prognosetafel en de gewijzigde ervaringssterfte is hierin verantwoord onder "overige mutaties technische voorzieningen". De korting per 1 april 2013 is verwerkt onder "toeslagverlening".

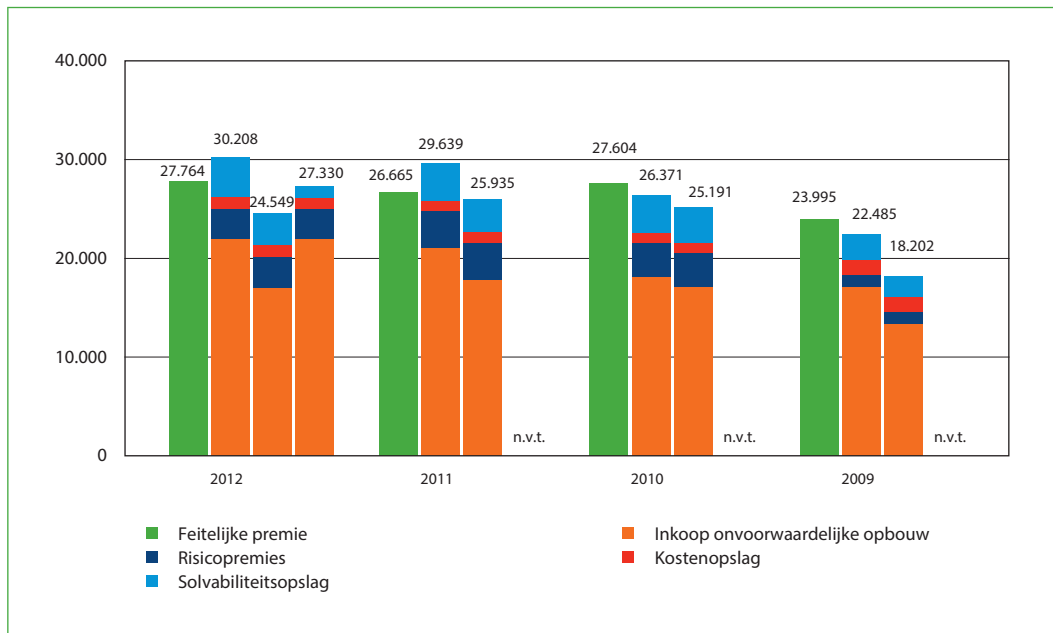

Kostendeekkende premie

De kostendeekkende premie over 2012 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Dit betekent dat de premie is vastgesteld op basis van een gedempt premiebeleid, rekening houdend met een rente van 3,67%. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt € 24.549.000,-. De feitelijk betaalde premie is met € 27.764.000,- hoger.

Omdat het fonds ultimo 2011 in een dekkingstekort verkeert en er in 2012 geen sprake is van een verleende 'adempauze', moet de premie over 2012 bijdragen aan het herstel van het fonds. De premie die daarvoor nodig is, bedraagt € 27.330.000,-. Gegeven de feitelijke premie van € 27.764.000,- is aan deze eis voldaan.

De feitelijk betaalde premie, de zuivere kostendeekkende premie, de gedempte premie en de premie die bijdraagt aan herstel zijn achtereenvolgens in onderstaande grafiek (bedragen in de grafiek x € 1.000,-) weergegeven. Hierbij zijn de premies gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet.

Toekomstparagraaf

Relevante ontwikkelingen 2013

Zoals in het voorwoord is aangegeven heeft het fonds wederom moeten besluiten het opbouwpercentage voor 2013 te verlagen van 1,75% naar 1,4%. In 2013 heeft DNB haar goedkeuring gegeven door middel van een beschikking aan de pensioenverlaging van 6,4% per de stand 31 december 2011. Deze pensioenverlaging heeft daadwerkelijk per 1 april 2013 plaatsgevonden. Indien eind 2013 het fonds niet op haar minimaal vereiste dekkingsgraad zit, dan dient nogmaals een pensioenverlaging te worden geëffectueerd.

Het bestuur gebruikt het jaar 2013 om zich voor te bereiden op het nieuwe pensioencontract.

Utrecht, 21 juni 2013

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

W.W.H. Starmans
(voorzitter)

J.J. van Doppen
(secretaris)

J.A. van Hooijdonk

H. Knol

A.J. Holsappel

Verslag van de visitatiecommissie

Samenvatting van het Rapport bevindingen Visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

Met de invoering van de Pensioenwet zijn nadere eisen gesteld aan het interne toezicht bij pensioenfonds. Zo is bepaald dat ten minste één maal in de drie jaar een visitatie bij een pensioenfonds moet plaatsvinden. Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland (het Fonds) heeft in verband daarmee met VCHolland een afspraak gemaakt voor de uitvoering van een visitatie in 2012. De eerste visitatie vond plaats in 2009. De visitatiecommissie heeft op 7 december 2012 haar concept-rapportage met het bestuur van het Fonds besproken. De reactie van het bestuur is in het definitieve rapport verwerkt.

In het algemeen beoordeelt de visitatiecommissie (het wettelijk kader in aanmerking genomen) het functioneren van het bestuur qua processen en procedures als goed. De financiële positie van het Fonds is echter niet florissant. De visitatiecommissie heeft kunnen constateren dat het bestuur het (voorgenomen) besluit tot korting van de pensioenrechten en pensioenaanspraken op zorgvuldige wijze heeft genomen. De belangrijkste aanbevelingen van de visitatiecommissie zijn als volgt.

De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan de uitvoeringskosten op de door de Pensioenfederatie aanbevolen wijze te rapporteren. Verder beveelt de visitatiecommissie het bestuur aan de resterende onduidelijkheden of fouten in pensioenrechtenadministratie nu snel op te heffen en de juistheid van de vastgestelde pensioenaanspraken middels een steekproef na te (laten) gaan (Quinto P).

Ten aanzien de governance beveelt de visitatiecommissie het bestuur aan bij jongeren interesse te wekken voor een functie in het bestuur of het verantwoordingsorgaan. Voorts beveelt de commissie aan de beoogde rol van de compliance officer te definiëren. Ook beveelt de visitatiecommissie aan vanuit een totaal-profiel van het Fonds een profielschets op te stellen voor kandidaat-bestuursleden. Tenslotte beveelt de commissie aan strakker de hand te houden aan de opvolging van bestuurlijke acties.

De visitatiecommissie beveelt aan de relatie tussen doelstellingen, beleggingsbeleid en beleggingsstrategie te verduidelijken en de hoofdlijnen van het vermogensbeheer, zoals weergegeven in de Investment Beliefs, ook in het Jaarverslag weer te geven. Verder beveelt de commissie aan expliciet vast te leggen over welke onderwerpen de beleggingscommissie zelfstandig besluiten mag nemen en voor welke onderwerpen het besluit van het bestuur nodig is. De visitatiecommissie beveelt voorts aan na te gaan in hoeverre voldaan wordt aan de DNB Beleidsregel Integriteitbeleid voor zakelijke vastgoed-activiteiten. Aanbevolen wordt tenslotte de kosten die gemaakt worden binnen de beleggingsfondsen, te expliciteren.

Het belangrijkste risico voor het Fonds is dat de pensioenuitkomsten voor de deelnemers niet in overeenstemming zijn met de verwachtingen, die de deelnemers voorheen hadden van die uitkomsten. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan een actuele prognose pensioenuitkomst op de pensioendatum in vergelijking tot de prognoses van drie jaar geleden te bepalen en de deelnemers te informeren over de uitkomst. Verder beveelt de commissie aan vast te leggen in welke situaties het valutarisico naar het oordeel van het bestuur afgedekt moet worden.

Ook beveelt de commissie aan in de ABTN op te nemen dat in geval van beëindiging van de premiebetaling de rechten en verplichtingen worden overgedragen aan een verzekeraar. De visitatiecommissie beveelt aan de administratieve achterstand voortvloeiend uit de overgang naar een nieuwe pensioenuitvoerder met spoed weg te werken.

De visitatiecommissie beveelt ook aan bij een gestegen dekkingsgraad het inflatierisico weer mee te nemen. Voorts beveelt de visitatiecommissie aan periodiek te monitoren of de dubbelfunctie adviserend en certificerend actuaris ongewenste bijeffecten kan hebben. Tenslotte vraagt de visitatiecommissie aandacht voor het risico van afhankelijkheid van de inbreng van de voorzitter van het bestuur, in geval van vertrek van de voorzitter.

Op het gebied van de communicatie beveelt de visitatiecommissie het bestuur aan na te gaan op welke onderdelen de score voor het AFM self-assessment nog kan worden verbeterd.

De visitatiecommissie,

Gerrit Euverman

Henk Hanneman

Wim Moleveld

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Beoordeling 2012

Algemeen

Het VO heeft voor de beoordeling over 2012 wederom volledige medewerking van het bestuur en inzage in vele stukken gekregen: o.a. verslagen van bestuursvergaderingen en vergaderingen van beleggingscommissie, rapportages van vermogensbeheerders, rapportages van de uitvoerder, rapportage van de visitatiecommissie en een concept jaarverslag 2012. Het VO heeft ook ter voorbereiding van haar beoordeling overlegd met het bestuur.

Het VO waardeert de openheid van het bestuur en de wijze waarop het bestuur met het VO heeft samengewerkt.

Aanbevelingen van vorig jaar

Het VO geeft onderstaand haar bevindingen over de wijze waarop de aanbevelingen van vorig jaar zijn opgevolgd:

Het VO beveelt aan om te blijven zoeken naar mogelijkheden om het rendement op structurele wijze te verbeteren en te blijven streven naar een beter rendement dan de benchmark.

Het rendement krijgt de nodige aandacht van het bestuur en het resultaat is in alle opzichten goed.

Het VO beveelt aan om periodiek een kwaliteitsevaluatie van zowel de vermogensbeheerder als de uitvoerder uit te voeren en hierover transparant te rapporteren.

Het VO heeft over dit onderwerp in 2012 nog geen rapportages ontvangen.

Het VO beveelt aan om het taalgebruik in de communicatie nog meer aan te passen aan de doelgroepen.

Het bestuur is zich bewust van deze lastige taak en streeft naar duidelijkheid in alle communicatievormen.

Bevindingen 2012

Beleggingsbeleid

Het VO heeft kennis genomen van het besluit van het bestuur om een deel van de besluitvorming te delegeren aan de beleggingscommissie. Het VO heeft moeite met de achterliggende motivatie: de vereiste snelheid bij dergelijke besluiten. Het VO geeft het bestuur in overweging om het beleggingsbeleid dusdanig vorm te geven, dat snelle besluitvorming in de uitvoering niet nodig is. Wij zijn van mening dat de routes waarlangs de vermogensbeheerders besluiten nemen vooraf zouden moeten worden bepaald door het bestuur.

Het VO herhaalt de aanbeveling om te blijven zoeken naar mogelijkheden om het rendement op structurele wijze te verbeteren en te blijven streven naar een beter rendement dan de benchmark.

Financieel beleid

Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur de juiste aandacht heeft voor de kostenbewaking. Het VO betreurt het dat de dekkinggraad is achtergebleven ten opzichte van de verwachtingen uit het herstelplan maar heeft er begrip voor dat de mogelijkheden van het bestuur om deze dekkinggraad te verbeteren beperkt zijn. Het VO heeft daarom ook begrip voor de pijnlijke maatregelen die genomen zijn om de dekkinggraad te verbeteren. Wel beveelt het VO het bestuur aan om in het overleg met de sociale partners de hoogte van de pensioenpremie die door de werkgever wordt afgedragen aan het pensioenfonds als heroverwegingspunt in te brengen, dit onder meer in het licht van de gestegen levensverwachting.

Het VO heeft het bestuur gevraagd om bij volgende besluiten over kortingen op pensioenen extra stil te staan bij de directe effecten van kortingen op de gepensioneerden en het gegeven dat deze effecten onomkeerbaar zijn.

Openstaan voor suggesties

Het bestuur werkt goed samen met het VO en geeft op aanvraag inzicht in alle stukken. Ook aan suggesties van het VO wordt aandacht besteed.

Het VO is teleurgesteld dat de eerder gedane suggestie om deelnemers te betrekken bij de controle op mutaties nog niet is opgevolgd.

Zorgvuldigheid en onafhankelijkheid in de besluitvorming

Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur zorgvuldig handelt en besluiten neemt in afweging van alle belangen. Het VO wil het bestuur er wel op wijzen er continu voor te waken dat het beleid niet bepaald wordt door uitvoeringsaspecten; het is onze mening dat uitvoeringsaspecten door het bestuur in de besluitvorming hooguit kunnen worden meegewogen.

Zorgvuldigheid in uitvoering

Het VO heeft onvoldoende acties gezien voor de kwaliteitsevaluatie; het VO heeft wel gezien dat het op de agenda is geplaatst. Het VO herhaalt de aanbeveling om periodiek een kwaliteitsevaluatie van zowel de vermogensbeheerder als de uitvoerder uit te voeren en hierover transparant te rapporteren. Naar aanleiding van signalen over de mutatieverwerking doet het VO opnieuw de aanbeveling om de deelnemers te betrekken bij de controle op de mutatieverwerking, door middel van een jaarlijks toe te sturen brief met de feiten die de grondslag vormen voor de pensioenberekening. Ten aanzien van de communicatie naar de verschillende doelgroepen heeft het VO veel verbetering gezien. Toch is gebleken dat dit nog niet in alle gevallen heeft geleid tot een heldere en begrijpelijke communicatie. Het VO beveelt daarom aan om het taalgebruik in de communicatie nog meer aan te passen aan de doelgroepen.

Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande bevindingen komt het VO tot de volgende aanbevelingen:

- Het VO beveelt aan om het beleggingsbeleid dusdanig vorm te geven dat snelle besluiten door de beleggingscommissie in de uitvoering niet nodig zijn.
- Het VO beveelt aan om te blijven zoeken naar mogelijkheden om het rendement op structurele wijze te verbeteren en te blijven streven naar een beter rendement dan de benchmark.
- Het VO beveelt het bestuur aan om in het overleg met de sociale partners de hoogte van de pensioenpremie die door de werkgever wordt afgedragen aan het pensioenfonds als heroverwegingspunt in te brengen, dit onder meer in het licht van de gestegen levensverwachting.
- Het VO beveelt aan om bij toekomstige besluitvorming over kortingen op de pensioenen extra stil te staan bij de directe effecten die dergelijke maatregelen hebben voor de gepensioneerden en bij het gegeven dat deze effecten onomkeerbaar zijn.
- Het VO verzoekt het bestuur er op te letten dat uitvoeringseffecten wel meegewogen worden in de besluitvorming, maar niet bepalend zijn.
- Het VO herhaalt de aanbeveling om periodiek een kwaliteitsevaluatie van zowel de vermogensbeheerder als de uitvoerder uit te voeren en hierover transparant te rapporteren.
- Het VO beveelt aan om na afloop van de jaarlijkse salarismutaties de deelnemers te betrekken bij de controle op de feiten die ten grondslag liggen aan de pensioenberekening.
- Het VO herhaalt de aanbeveling om het taalgebruik in de communicatie nog meer aan te passen aan de doelgroepen.

Conclusie

Uit het inzicht dat het VO heeft verkregen in het beleid van het Pensioenfonds en de uitvoering ervan is het VO van mening dat het bestuur in 2012 op adequate wijze de belangen van deelnemers en gepensioneerden heeft behartigd. Het VO heeft ook gezien dat er duidelijke verbeteringen zijn doorgevoerd en wenst het bestuur succes met het verwerken van de aanbevelingen van het VO.

Reactie van het bestuur op de beoordeling 2012

Het bestuur heeft in vergadering met het VO op 16 mei 2013 kennisgenomen van de bevindingen, de aanbevelingen en de conclusie van het VO ten aanzien van het gevoerde beleid van het bestuur in 2012. Ten aanzien van de bevindingen en aanbevelingen ziet het bestuur geen aanleiding tot opmerkingen.

Het bestuur is verheugd met de positieve conclusie van het VO dat het bestuur de belangen van deelnemers en gepensioneerden op adequate wijze behartigd heeft. De aanbevelingen van het VO worden door het bestuur ter harte genomen en zullen meegenomen worden bij haar beleid en planning. Tot slot dankt het bestuur het VO voor zijn inzet om tot een gefundeerd oordeel te komen.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro)

Activa	2012	2011
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Onroerende zaken		
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	15.094	15.865
Zakelijke waarden		
Beleggingsfondsen in aandelen	95.622	65.378
Vastrentende waarden		
Obligaties	185.729	162.188
Vastrentende beleggingsfondsen	96.793	65.577
Leningen op schuldbekentenis	40	59
Deposito's	5.202	0
	287.764	227.824
Derivaten		
Valutatermijncontracten	659	0
Euroswaps	1.876	39.527
	2.535	39.527
Overige beleggingen		
Commodities	9.953	6.872
	410.968	355.466
Beleggingen voor risico deelnemers [2]		
Onroerende zaken		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	148	129
Zakelijke waarden		
Aandelenbeleggingsfondsen	20.441	17.263
Vastrentende waarden		
Obligatiebeleggingsfondsen	48.619	40.936
Overige beleggingen		
Multimanagerfondsen en liquiditeiten	6.627	5.178
	75.835	63.506
Vorderingen en overlopende activa [3]	6.465	6.527
Liquide middelen [4]	1.002	950
	494.270	426.449

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2012	2011
Reserves		
Algemene reserve [5]	929	-37.365
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	412.494	381.601
Overige technische voorzieningen [7]	2.035	1.957
	414.529	383.558
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [8]	75.835	63.506
Kortlopende schulden [9]	2.977	16.750
	494.270	426.449

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2012	2011
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfond		
Directe beleggingsopbrengsten [10]	6.355	7.344
Indirecte beleggingsopbrengsten [11]	38.479	26.411
Kosten vermogensbeheer [12]	-286	-478
	44.548	33.277
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Indirecte beleggingsopbrengsten [13]	7.629	-409
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [14]	23.857	25.031
Premiebijdragen voor risico deelnemers [15]	8.911	9.674
Saldo van overdrachten van rechten [16]	4.010	-2.592
Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers [17]	-4.211	-2.958
Pensioenuitkeringen [18]	-3.654	-2.696
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfond		
risico pensioenfond [19]		
Toevoeging pensioenopbouw	-21.529	-20.661
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	25.860	0
Rentetoevoeging	-6.209	-4.081
Onttrekking voor uitkeringen	3.646	2.694
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	65	54
Wijziging marktrente	-17.583	-62.963
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-24	4.564
Overige mutaties	-4.340	-3.266
Wijziging actuariële grondslagen	-10.779	0
	-30.893	-83.659

[.] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2012	2011
Mutatie overige technische voorzieningen		
Schadereserve AOP [20]	-159	16
Voorziening langdurig zieken module 2 [21]	81	-193
	-78	-177
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [22]	-12.329	-6.307
Herverzekering		
Premies [23]	-3.065	-3.733
Uitkering uit herverzekering [24]	4.800	650
Resultaatdeling [25]	0	1.316
	1.735	-1.767
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [26]	-1.245	-1.114
Overige baten en lasten [27]	14	3
Saldo van baten en lasten	38.294	-33.694
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	38.294	-33.694
	38.294	-33.694

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2012	2011
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen	28.856	29.919
Herverzekering en resultaatdeling herverzekering	5.871	1.418
Overgenomen pensioenverplichtingen	1	334
Overige	16	-1
	34.744	31.670
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen en afkoopsommen	-3.639	-2.686
Overgedragen pensioenverplichtingen	-82	-4.775
Herverzekering en resultaatdeling herverzekering	-3.064	-3.733
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-1.300	-920
Overige	0	-4
	-8.085	-12.118
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	5.355	7.929
Verkopen beleggingen	179.584	771.240
	184.939	779.169
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-211.260	-797.749
Kosten vermogensbeheer	-286	-478
	-211.546	-798.227
Mutatie geldmiddelen	52	494
Saldo geldmiddelen 1 januari	950	456
Saldo geldmiddelen 31 december	1.002 ¹⁾	950 ¹⁾

1) Inclusief banksaldo depotbank.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Toepassing Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Waardering

Algemene grondslagen

Overige activa en passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden overige activa en passiva gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). Voor vorderingen wordt rekening gehouden met een aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Schattingswijziging

Ultimo 2012 zijn de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds verlaagd met circa 6% als gevolg van de toepassing van de rentecurve rekening houdend met de Ultimate Forward Rate (UFR). Dit wordt gezien als een schattingswijziging.

Daarnaast heeft het fonds de ervaringssterfte aangepast en heeft een herziening van de AG-prognosetafels gepubliceerd in de vorm van de AG-prognosetafel 2012-2062. Met ingang van ultimo 2012 is het fonds overgestapt naar een fondsspecifieke ervaringssterfte. Dit wordt gezien als een schattingswijziging. Ultimo 2012 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 1,5% als gevolg van deze schattingswijziging.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de

balans opgenomen. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post “nog af te wikkelen transacties”. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen marktwaarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de marktwaarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Schattingen van de marktwaarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta zijn omgerekend tegen de ultimo jaar geldende koersen gedurende het jaar.

Aandelen, indirecte vastgoedbeleggingsfondsen en overige beleggingen

De ter beurse genoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurse genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde gebaseerd op onderliggende marktwaarde.

Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen

De obligaties zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde.

Leningen op schuldbekentenis

De leningen op schuldbekentenis zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde. Onder marktwaarde wordt in dit verband verstaan de contante waarde van de toekomstige kasstromen op basis van het effectieve markttrente ultimo het verslagjaar van overeenkomstige leningen, rekening houdend met kredietrisico en met de mogelijkheid van vervroegde aflossing.

Deposito's

De deposito's zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde.

Derivaten

De derivaten zijn gewaardeerd tegen de reële waarde.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor risico van het fonds worden aangehouden.

Algemene reserve

Aan de algemene reserve worden de jaarresultaten toegevoegd cq onttrokken. Wanneer door tegenvallende resultaten de financiële positie verslechtert, neemt de algemene reserve af en daarmee ook de toeslagruimte.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

Intrest

Rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank ultimo 2012. De gewogen gemiddelde marktrente ultimo 2012 bedraagt 2,64% (2011: 2,76%).

Rentetoevoeging

Onder het FTK is de rentetoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur primo 2012 is deze rente gelijk aan 1,544% (2011: 1,296%).

Sterfte

AG Prognosetafel 2012-2062 (startjaar 2013) waarop fondsspecifieke ervaringssterfte wordt toegepast.

Gehuwdheid

Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt uitgegaan van het bepaalde-partnersysteem.

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden

De leeftijden worden in maanden nauwkeurig bepaald.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten

In de voorziening pensioenverplichtingen is een excassovoorziening begrepen van 2% van de netto voorziening.

Overige technische voorzieningen

Voorziening schadereserve AOP

Voor de deelnemers die op 1 januari 2003 arbeidsongeschikt zijn, is een voorziening gevormd. Hierin worden salarisafhankelijke, extra stortingen gedaan in module 3. In boekjaar 2010 is deze voorziening uitgebreid met de deelnemers die na 1 januari 2003 arbeidsongeschikt zijn geworden. Vanuit de voorziening schadereserve AOP worden salarisafhankelijke, extra stortingen gedaan in module 3.

Voorziening langdurig zieken module

Voor deelnemers die op balansdatum ziek zijn, is rekening gehouden met de verwachte toekomstige schadelast door vorming van de voorziening voor langdurig zieken. De voorziening met betrekking tot module 1 is inbegrepen in de voorziening

pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen. Ter afdekking van dit latent arbeidsongeschiktheidsrisico is een voorziening gevormd ter grootte van de risicopremie voor toekomstige arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en premievrijstelling.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De waardering van de technische voorzieningen voor risico deelnemers (module 2 en 3) worden bepaald door de waardering van de tegenover deze voorziening aangehouden beleggingen.

Resultaatbepaling

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hieronder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen vastgoedmaatschappijen, aandelen, obligaties en leningen op schuldbekentnissen;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Herverzekering

Bij Swiss Re zijn vanaf boekjaar 2009 het overlijdensrisico en het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid herverzekerd. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2011	Aankopen/Verstrekkingen	Verkopen/uitlotingen/(af)lossingen	Gerealiseerde koersverschillen	Niet gerealiseerde koersverschillen	Stand ultimo 2012
Onroerende zaken						
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	15.865	0	-74	-2	-695	15.094
Zakelijke waarden						
Beleggingsfondsen in aandelen	65.378	21.827	-2.105	141	10.381	95.622
Vastrentende waarden						
Obligaties	162.188	41.279	-26.786	183	8.865	185.729
Vastrentende beleggingsfondsen	65.577	85.693	-65.981	4.978	6.526	96.793
Leningen op schuldbekentenis	59	0	-19	-1	1	40
Deposito's	0	59.160	-53.958	0	0	5.202
	227.824	186.132	-146.744	5.160	15.392	287.764
Derivaten						
Valutatermijncontracten	-303	46	0	257	659	659
Euroswaps	25.179	0	-30.710	12.510	-5.103	1.876
Reclassificatie naar passivazijde	14.651					0
	39.527	46	-30.710	12.767	-4.444	2.535
Overige beleggingen						
Commodities	6.872	3.300	0	0	-219	9.953
Totaal belegd vermogen activazijde	355.466	211.305	-179.633	18.066	20.415	410.968
Derivaten						
Valutatermijncontracten	-303					0
Euroswaps	-14.348					0
Totaal belegd vermogen passivazijde	-14.651					0
Totaal belegd vermogen	340.815	211.305	-179.633	18.066	20.415	410.968

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen.

Reclassificatie beleggingen ten behoeve van risicoparagraaf

Bij toepassing van het Look Through principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden deze componenten toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie. Ten behoeve van de risicoparagraaf worden verder de liquide middelen uit de beleggingsfondsen gereclassificeerd onder de overige beleggingen.

	Stand ultimo 2012	Liquide middelen	Overlopende intrest	Te vorderen dividend- belasting voor risico fonds	Overlopende aan/ en verlopen beleggingen	Toepassing Look Through	Stand ultimo 2012 na Look Through
Onroerende zaken	15.094	0	0	0	0	0	15.094
Zakelijke waarden	95.622	0	0	3	0	-2.177	93.448
Vastrentende waarden	287.764	0	3.634	0	0	-3.875	287.523
Derivaten	2.535	0	176	0	0	1.880	4.591
Overige beleggingen	9.953	323	0	0	-3	4.172	14.445
	410.968	323	3.810	3	-3	0	415.101

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2: Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3: Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Categorie	Level 1 Directe markt- notering	Level 2 Afgeleide markt- notering	Level 3 Modellen en technieken niet gebaseerd op markt- data	Stand ultimo 2012
Onroerende zaken				
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	0	0	15.094	15.094
Zakelijke waarden				
Beleggingsfondsen in aandelen	0	93.448	0	93.448
Vastrentende waarden				
Obligaties	282.281	0	0	282.281
Leningen op schuldbekentenis	0	40	0	40
Deposito's	5.202	0	0	5.202
	287.483	40	0	287.523
Derivaten				
Valutatermijncontracten	0	2.563	0	2.563
Euroswaps	0	2.028	0	2.028
	0	4.591	0	4.591
Overige beleggingen				
Commodities	0	9.953	0	9.953
Liquide middelen	4.492	0	0	4.492
	4.492	9.953	0	14.445
Totaal belegd vermogen activazijde	291.975	108.032	15.094	415.101

Categorie	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2011
	Directe markt-notering	Afgeleide markt-notering	Modellen en technieken niet gebaseerd op marktdata	
Onroerende zaken				
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	0	9.563	6.302	15.865
Zakelijke waarden				
Beleggingsfondsen in aandelen	0	63.838	0	63.838
Vastrentende waarden				
Obligaties	160.900	65.542	0	226.442
Leningen op schuldbekentenis	0	59	0	59
	160.900	65.601	0	226.501
Derivaten				
Valutatermijncontracten	0	24.860	0	24.860
Euroswaps	0	-279	0	-279
	0	24.581	0	24.581
Overige beleggingen				
Commodities	0	0	6.872	6.872
Overig	0	6.988	0	6.988
	0	6.988	6.872	13.860
Totaal belegd vermogen activazijde	160.900	170.570	13.174	344.645

[2] Beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand	Aankopen	Verkopen	Gerealiseerde	Stand
	ultimo			en niet-	
	2011			koers-	ultimo
				verschillen	2012
Onroerende zaken					
Aandelen vastgoedmaatschappijen	129	39	-46	26	148
Zakelijke waarden					
Aandelenbeleggingsfondsen	17.263	3.611	-2.656	2.223	20.441
Vastrentende waarden					
Obligatiebeleggingsfondsen	40.936	8.428	-4.770	4.025	48.619
Overige beleggingen					
Liquiditeiten en multimanagerfondsen	5.178	20.870	-20.535	1.114	6.627
Totaal belegd vermogen	63.506	32.948	-28.007	7.388	75.835

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen.

De beleggingen voor risico deelnemers hebben betrekking op de Excedentregeling (module 2) en Vrijwillig Bijsparen (module 3).

De specificatie naar module van de beleggingen voor risico deelnemers is als volgt:

Module	Stand	Stand
	31 december 2012	31 december 2011
Module 2	64.936	52.856
Module 3	10.899	10.650
	75.835	63.506

Het vermogen van de modules 2 en 3 is per 31 december 2012 in de volgende producten belegd:

Produkt	Excedent- regeling	Vrijwillig Bijsparen	Totaal
LifeCycle Mix	62.987	10.614	73.601
Eigen Verdeling	796	194	990
Vrije Keus	1.150	91	1.241
Spaarrekening	3	0	3
Totaal 31 december 2012	64.936	10.899	75.835

Het vermogen van de modules 2 en 3 is per 31 december 2011 in de volgende producten belegd:

Produkt	Excedent- regeling	Vrijwillig Bijsparen	Totaal
LifeCycle Mix	51.146	10.329	61.475
Eigen Verdeling	665	206	871
Vrije Keus	1.045	115	1.160
Totaal 31 december 2011	52.856	10.650	63.506

	2012	2011
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en dividend		
Hieronder is opgenomen de aan het boekjaar toe te rekenen intrest en dividend van:		
Obligaties	3.635	3.233
Leningen op schuldbekentenis	0	2
Derivaten	176	-234
Liquide middelen	0	1
	3.811	3.002
Overige vorderingen		
Terugvorderbare dividendbelasting pensioenspaarders	379	184
Terugvorderbare dividendbelasting voor fonds	3	6
Nationale Nederlanden	712	712
Swiss Re	1.422	2.493
Aangesloten ondernemingen	120	120
Overige	18	10
	2.654	3.525
Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
De vorderingen op Nationale Nederlanden per 31 december 2011 heeft betrekking op de financiële afwikkeling van het oude herverzekeringscontract. Deze vordering zal in 2013 worden afgewikkeld.		
Totaal vorderingen en overlopende activa	6.465	6.527
[4] Liquide middelen		
Depotbanken	323	827
ING Bank N.V.	679	123
	1.002	950
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.		
Totaal activa	494.270	426.449

In 2010 heeft het bestuur de impact van het wegvallen van de sponsor op de voorzieningen bepaald. Het blijkt dat bij het wegvallen van de sponsor een bedrag van ongeveer 4,5% van de voorziening gereserveerd dient te worden om de toekomstige kosten van het fonds te dekken. In de huidige voorziening is 2% opgenomen voor toekomstige uitkeringskosten. Bij het wegvallen van de sponsor resteert er derhalve per saldo een gat van 2,5%. Dit kan bij een onvoldoende dekkingsgraad (dan) leiden tot een overeenkomstige korting van de rechten.

De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december is als volgt opgebouwd:

	2012	2011
Deelnemers	181.609	199.129
Gewezen deelnemers	168.493	132.519
Pensioengerechtigden	62.392	49.953
Stand per 31 december	412.494	381.601
Stand per 1 januari	381.601	297.942
Mutaties		
Toevoeging pensioenopbouw	21.529	20.661
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	-25.860	0
Rentetoevoeging	6.209	4.081
Onttrekking voor uitkeringen	-3.646	-2.694
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-65	-54
Wijziging marktrente	17.583	62.963
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	24	-4.564
Overige mutaties	4.340	3.266
Wijziging actuariële grondslagen	10.779	0
Stand per 31 december	412.494	381.601

	2012	2011
[7] Overige technische voorzieningen		
<i>Schadereserve AOP</i>		
Stand per 1 januari	487	503
Mutatie via staat van baten en lasten	159	-16
Stand per 31 december	646	487
<i>Voorziening langdurig zieken</i>		
Stand per 1 januari	1.470	1.277
Mutatie via staat van baten en lasten	-81	193
Stand per 31 december	1.389	1.470
Totaal overige technische voorzieningen	2.035	1.957
[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	63.506	57.199
Stortingen	8.911	9.674
Onttrekkingen	-4.211	-2.958
Rendement (inclusief compensatiestortingen)	7.629	-409
Stand per 31 december	75.835	63.506
De specificatie van de voorziening voor risico deelnemers is als volgt:		
Module 2		
Stand per 1 januari	52.856	47.895
Bij: totale mutatie voorziening	12.080	4.961
Stand per 31 december	64.936	52.856
Module 3		
Stand per 1 januari	10.650	9.304
Bij: totale mutatie voorziening	249	1.346
Stand per 31 december	10.899	10.650

	2012	2011
[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten	0	14.651
Nog af te wikkelen effectentransacties	3	3
Loonheffing en sociale lasten	77	63
Te betalen pensioenuitvoerings- en administratiekosten	442	655
Te betalen uitgaande waardeoverdracht	0	5
Aangesloten ondernemingen	1.978	1.057
Nog te beleggen bedragen m.b.t. beleggingen voor risico deelnemers	82	103
Nog te herbeleggen dividendbelasting m.b.t. beleggingen voor risico deelnemers	395	201
Vooruitontvangen bedragen volgend boekjaar	0	12
	2.977	16.750
Alle schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal passiva	494.270	426.449

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met AZL voor een periode van vijf jaar die jaarlijks opzegbaar is.

De overeenkomst met de vermogensbeheerder (ING ICS) is maandelijks opzegbaar. Verder zijn er geen investeringscommitments met beleggingsfondsen aangegaan.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuurders

De bestuurders van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland ontvangen geen vergoeding.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2012 had de stichting geen personeel in dienst.

Baten en lasten	2012	2011
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
[10] Directe beleggingsopbrengsten		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	284	426
Aandelen	225	175
Vastrentende waarden	5.888	5.874
Derivaten	-55	885
Banken	14	15
Verzekeringsmaatschappijen	0	23
Intrest waardeoverdrachten	-2	-54
Overige	1	0
	6.355	7.344
[11] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	-2	0
Aandelen	141	-1.239
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	5.161	248
Leningen op schuldbekentenis	-1	-1
Valutatermijncontracten	257	-1.213
Euroswaps	12.510	5.974
Overige beleggingen	0	0
Valutaverschillen	-2	40
	18.064	3.809

	2012	2011
<i>Niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	-695	237
Aandelen	10.381	-1.278
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	15.391	4.565
Leningen op schuldbekentenis	1	-1
Commodities	-219	-1.128
Valutatermijncontracten	659	-303
Euroswaps	-5.103	20.510
	20.415	22.602
[12] Kosten vermogensbeheer		
Beheerloon	-329 ¹⁾	-356
Bewaarloon	-39 ¹⁾	-33
Toezichtskosten ING Mijn Pensioen (2012 inclusief restitutie m.b.t. 2011)	82	-89
	-286	-478
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	44.548	33.277
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
[13] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Vastgoedbeleggingsfondsen	26	-5
Aandelenbeleggingsfondsen	2.223	-1.608
Obligatiebeleggingsfondsen	4.025	-31
Overige beleggingen	1.114	1.034
Compensatiestortingen	241	201
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	7.629	-409
[14] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Periodieke premies	23.692	24.832
FVP-bijdragen	165	199
	23.857	25.031

1) Voor een uitsplitsing van de kosten vermogensbeheer naar de verschillende beleggingscategorieën wordt verwezen naar het bestuursverslag. Deze kosten wijken af van de genoemde kosten in het bestuursverslag, omdat daar ook kosten zijn opgenomen die zijn verwerkt in het nettorendement.

	2012	2011
De kostendekkende, gedempte en feitelijke premies zijn als volgt:		
Kostendekkende premie basisregeling	30.208	26.639
Gedempte kostendekkende premie basisregeling	24.549	25.935
Premie met bijdrage aan herstel	27.330	0
Feitelijke premie basisregeling	27.764	26.665
De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		
De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	25.024	24.808
Opslag in stand houden vereist vermogen	4.004	3.771
Opslag voor uitvoeringskosten	1.180	1.060
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	30.208	29.639
De gedempte kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	20.146	21.593
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.223	3.282
Opslag voor uitvoeringskosten	1.180	1.060
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	24.549	25.935
De premie met bijdrage aan herstel is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	25.024	0
Opslag in stand houden vereist vermogen	1.126	0
Opslag voor uitvoeringskosten	1.180	0
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	27.330	0
Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen.		
In het boekjaar is geen korting verstrekt aan de aangesloten ondernemingen.		
De feitelijke premie is vastgesteld als een leeftijdsafhankelijk percentage van de pensioengrondslag (12,96 x het maandsalaris minus franchise). De premie is in boekjaar 2012 hoger dan zowel de kostendekkende als de gedempte kostendekkende premie.		

De pensioenregeling is aangemerkt als een DC-regeling en de feitelijke premie zou kostendekkend dienen te zijn gedurende de looptijd van de uitvoeringsovereenkomst (einde 1 januari 2014).

[15] Premiebijdragen voor risico deelnemers

Stortingen module 2 en 3

8.911

9.674

[16] Saldo van overdrachten van rechten

Overgenomen pensioenverplichtingen

14

322

Overgedragen pensioenverplichtingen

-82

-4.775

Interne waardeoverdrachten

4.078

1.861

4.010

-2.592

[17] Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers

Onttrekkingen ten behoeve van inkoop rechten en uitgaande waardeoverdrachten

-4.211

-2.958

[18] Pensioenuitkeringen

Ouderdomspensioen

-2.075

-1.676

Partnerpensioen

-1.010

-853

Wezenpensioen

-159

-139

Afkopen

-410

-28

-3.654

-2.696

[19] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Toevoeging pensioenopbouw

-21.529

-20.661

Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting

25.860

Rentetoevoeging

-6.209

-4.081

Onttrekking voor uitkeringen

3.646

2.694

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

65

54

Wijziging marktrente

-17.583

-62.963

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

-24

4.564

Overige mutaties

-4.340

-3.266

Wijziging actuariële grondslagen

-10.779

0

-30.893

-83.659

	2012	2011
Mutatie overige technische voorzieningen		
[20] Voorziening schadereserve AOP	-159	16
[21] Voorziening langdurig zieken	81	-193
	-78	-177
[22] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Rendement	-7.629	409
Stortingen (inclusief inkomende bovenmatige waardeoverdrachten)	-8.911	-9.674
Onttrekkingen	4.211	2.958
	-12.329	-6.307
Herverzekering		
[23] Premies	-3.065	-3.733
[24] Uitkeringen uit herverzekering		
Premievrijstelling	-5	28
WAO-hiaatpensioen	0	-589
Kapitaal bij overlijden	4.805	1.211
	4.800	650
[25] Resultaatdeling		
Mutatie in technisch resultaat	0	1.316
Totaal herverzekering	1.735	-1.767

	2012	2011
[26] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie ¹⁾	-933	-823
Accountant (controle opdracht jaarrekening en DNB-staten)	-43	-57
Fiscaal adviseur	-13	0
Actuaris	-162	-174
De Nederlandsche Bank	-50	-36
Autoriteit Financiële Markten	-7	-11
OPF	-7	-4
Visitatiecommissie	-16	0
Bestuurskosten (vergaderzaal en bestuurs aansprakelijkheidsverzekering)	0	-4
Overige advieskosten	-2	0
Diverse kleine posten	-12	-5
	-1.245	-1.114
[27] Overige baten en lasten		
Diversen	14	3
	14	3
Saldo van baten en lasten	38.294	-33.694
	2012	2011
Actuariële analyse		
Beleggingsopbrengsten	20.710	-33.805
Premies	1.594	797
Waardeoverdrachten	-92	111
Kosten	0	0
Uitkeringen	-8	-2
Sterfte	1.730	310
Arbeidsongeschiktheid	-703	-1006
Mutaties	-32	11
Korting van pensioenaanspraken en -rechten	25.860	0
Overige mutaties technische voorzieningen ²⁾	-10.779	-113
Andere oorzaken	14	3
	38.294	-33.694

1) Inclusief actuariële dienstverlening AZL.

2) De voornaamste component betreft de wijziging levensverwachting.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Financiering

Het fonds heft bij de werkgever voor de modules 1, 2 en 4 een actuariel benodigde premie op basis van leeftijdsstaffels.

De omvang van de premie is voldoende te achten voor de opbouw van de in enig jaar te verkrijgen aanspraken, de dekking van het overlijdensrisico en het risico van premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid. Verder bevat de premie een component ter dekking van de kosten in het boekjaar en ter vorming van de voorziening voor excassokosten en wordt rekening gehouden met het beoogde weerstandsvermogen.

Er kan voor een door het bestuur vast te stellen periode een korting op de premie worden verleend op grond van de vermogenspositie van het fonds. De korting wordt slechts verleend indien er sprake is van een toereikende voorziening pensioenverplichtingen en een toereikend weerstandsvermogen.

Risicoparaagraaf

(in duizenden euro)

In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd. Conform de berekeningen van het Vereist eigen vermogen in het Actuariel rapport is de risicoparaagraaf gebaseerd op basis van het doorkijkbeginsel (lookthrough-principe) en wordt er rekening gehouden met recente ontwikkelingen zoals het gebruik van de UFR.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het pensioenfonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen. Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig Eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode (standaardmodel) vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig Eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke financiële risico's op te kunnen vangen en daarmee of aan de pensioentoezeggingen kan worden voldaan. De berekeningen van het vereist eigen vermogen zijn met name van belang voor de premiestelling en de evaluatie van het herstelplan van het fonds. Het Eigen vermogen van het pensioenfonds is per 31 december 2012 kleiner dan het Minimaal Vereist eigen vermogen volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een dekkingstekort verkeert.

Jaarlijks vindt toetsing plaats aan de hand van dit standaardmodel. De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Naast de standaard risicomponenten (S-componenten) is in de bepaling van het vereist eigen vermogen ook rekening gehouden met de volgende additionele risicomponenten: risico voor actief beheer, leverage-risico, liquiditeitsrisico (voornoemde risico's worden verwerkt binnen de berekeningen van de S2 middels een extra verzwaaring van de buffer) en concentratierisico (S8). Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van het maximum van de feitelijke en strategische beleggingsmix (2012: strategisch 114,6%; 2011: strategisch 116,0%).

	2012		2011	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	30.705	7,4	30.786	8,0
Zakelijke waarden risico (S2)	36.751	8,9	36.075	9,4
Valutarisico (S3)	6.647	1,6	6.728	1,8
Grondstoffenrisico (S4)	3.563	0,9	3.325	0,9
Kredietrisico (S5)	3.624	0,9	3.021	0,8
Verzekeringstechnisch risico (S6)	17.552	4,2	18.540	4,8
Concentratierisico (S8)	6.635	1,6	0	0,0
Diversificatie-effect	-44.929	-10,9	-37.083	-9,7
Vereist eigen vermogen	60.548	14,6	61.392	16,0
Aanwezige dekkingsgraad		100,2		90,3
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,5		104,5
Vereiste dekkingsgraad		114,6		116,0

De dekkingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van het pensioenfonds (minus de passiefposten Kortlopende schulden en overlopende passiva en Herverzekeringsdeel technische voorzieningen) te delen door de Voorziening

pensioenverplichtingen (plus Overige technische voorzieningen). Het afgelopen jaar is deze, op grondslagen van het pensioenfonds, toegenomen van 90,3% (2011) tot 100,2% (2012).

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratie cijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 7,8.

Duratie van de pensioenverplichtingen 23,5.

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

	Feitelijke verdeling	Strategische verdeling
	in €	in €
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	60.383	60.383
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	31.718	29.678
Renterisico	28.665	30.705
Afdekkingspercentage (B/A)	52,5	49,1

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 28.665 (6,9% van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds) en voor het strategisch renterisico 30.705 (7,4% van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds) ultimo 2012.

Zakelijke waarden risico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en alternatieve beleggingen in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door onder meer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

Verdeling zakelijke waarden per categorie:

Ontwikkelde markten (Mature markets)
Opkomende markten (Emerging markets)

2012		2011	
€	%	€	%
79.669	85,3	54.402	85,2
13.779	14,7	9.436	14,8
93.448	100,0	63.838	100,0

Derivaten

Strategisch dekt het fonds het zakelijke waarden risico niet af.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch zakelijke waarden risico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. Deze standaardschokken zijn verder opgehoogd om zodoende rekening te houden met de volgende additionele risicocomponenten: actief risico, leverage-risico en liquiditeitsrisico. De buffer voor het feitelijk zakelijke waarden risico bedraagt 37.588 (9,1%) en voor het strategisch zakelijke waarden risico 36.751 (8,9%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl veel van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta van 20%. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario. Afdekking van het valutarisico vindt plaats via derivatencontracten.

Onroerende zaken naar valuta voor en na afdekking met derivaten
Euro

2012		2011	
€	%	€	%
15.094	100,0	15.865	100,0
15.094	100,0	15.865	100,0

	2012		2011	
	€	%	€	%
<i>Zakelijke waarden naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	12.846	13,7	7.008	11,0
Amerikaanse dollar	42.533	45,6	32.394	50,7
Australische dollar	2.640	2,8	1.977	3,1
Canadese dollar	1.414	1,5	678	1,1
Britse pound sterling	7.890	8,4	5.182	8,1
Hongkong dollar	3.147	3,4	2.182	3,4
Japanse yen	8.600	9,2	5.753	9,0
Zuidkoreaanse won	2.119	2,3	0	0,0
Zwitserse francs	2.545	2,7	2.291	3,6
Singaporese dollar	710	0,8	513	0,8
Noorse kronen	803	0,9	0	0,0
Zweedse kronen	867	0,9	430	0,7
Overige valuta	7.334	7,8	5.430	8,5
	93.448	100,0	63.838	100,0
<i>Zakelijke waarden naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	75.691	81,0	51.301	80,2
Amerikaanse dollar	-702	-0,8	1.319	2,1
Australische dollar	-98	-0,1	-87	-0,1
Canadese dollar	1.414	1,5	678	1,1
Britse pound sterling	-449	-0,5	-18	0,0
Hongkong dollar	3.147	3,4	2.182	3,4
Japanse yen	68	0,1	-200	-0,3
Zuidkoreaanse won	2.119	2,3	0	0,0
Zwitserse francs	2.545	2,7	2.291	3,6
Singaporese dollar	710	0,8	513	0,8
Noorse kronen	803	0,9	0	0,0
Zweedse kronen	867	0,9	430	0,7
Overige valuta	7.333	7,8	5.429	8,5
	93.448	100,0	63.838	100,0

Het pensioenfonds dekt binnen de aandelenportefeuille de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor nagenoeg 100% af.

	2012		2011	
	€	%	€	%
<i>Vastrentende waarden naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	279.868	97,4	215.279	95,2
Amerikaanse dollar	4.610	1,6	5.526	2,4
Britse pound sterling	349	0,1	1.182	0,5
Mexicaanse peso	350	0,1	1.684	0,7
Overige valuta	2.348	0,8	2.830	1,2
	287.525	100,0	226.501	100,0
<i>Vastrentende waarden naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	279.868	97,4	215.279	95,2
Amerikaanse dollar	4.610	1,6	5.526	2,4
Britse pound sterling	349	0,1	1.182	0,5
Mexicaanse peso	350	0,1	1.684	0,7
Overige valuta	2.348	0,8	2.830	1,2
	287.525	100,0	226.501	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2012:

	aankoop transacties	verkoop transacties	uiterlijke einddatum
Euro	63.503		
US dollar		-42.234	18 maart 2013
Australische dollar		-2.739	18 maart 2013
Japanse yen		-8.532	18 maart 2013
Overige valuta		-8.339	18 maart 2013
	63.503	-62.844	

Indien de afrekening van deze transacties op 31 december 2012 zou hebben plaatsgevonden dan zou het af te rekenen bedrag 659 hoger uitvallen dan overeengekomen (ongerealiseerde resultaat van 659). Strategisch dekt het fonds 70,7% van haar niet-euro beleggingen af.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valutarisico bedraagt 8.668 (2,1%) en voor het strategisch valutarisico 6.647 (1,6%).

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt in grondstoffen en loopt daarmee het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt als gevolg van marktontwikkelingen.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 30%. De buffer voor het feitelijk grondstoffenrisico bedraagt 3.449 (0,8%) en voor het strategisch grondstoffenrisico 3.563 (0,9%).

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan gemeten worden aan de hand van de creditspread. De gewogen gemiddelde credit spread van de rentegevoelige beleggingen van het fonds is 0,43%. Een andere indicator voor het aanwezige kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille van het fonds is de rating afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd.

	2012		2011	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	124.053	43,2	163.923	72,3
AA	78.318	27,2	12.277	5,4
A	23.968	8,3	22.349	9,9
BBB	38.365	13,3	15.335	6,8
Lager dan BBB	14.911	5,2	9.480	4,2
Geen rating	7.910	2,8	3.137	1,4
	287.525	100,0	226.501	100,0

	2012		2011	
	€	%	€	%
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd tot 1 jaar	6.409	2,2	7.046	3,1
Resterende looptijd van 1 tot 5 jaar	129.995	45,3	95.311	42,1
Resterende looptijd langer dan 5 jaar	150.821	52,5	124.144	54,8
	287.225	100,0	226.501	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd voor de rentegevoelige beleggingen die een creditspread groter dan 0% hebben. De creditspread wordt bepaald op basis van de rentegevoelige kastromen van het fonds. Afgaande op de hierboven genoemde creditspread resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 3.999 (0,8%) en voor het strategisch kredietrisico van 3.563 (0,9%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk en strategisch verzekeringstechnisch risico bedraagt 17.552 (4,2%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2012		2011	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Kantoren	0	0,0	0	0,0
Winkels	3.242	21,5	3.049	19,2
Woningen	1.818	12,0	1.875	11,8
Industrieel	1.153	7,6	1.378	8,7
Gemengd	8.881	58,9	9.563	60,3
Overige	0	0,0	0	0,0
	15.094	100,0	15.865	100,0
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa	15.094	100,0	15.865	100,0
	15.094	100,0	15.865	100,0

Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken

CBRE PROP. FND EUROP LOGISTICS FUND	1.153	7,6	1.378	8,7
CBRE (SP) DUTCH RESID. FUND II	1.818	12,0	1.875	11,8
CBRE PROPERTY FUND CENT EUROPE (SP)	3.242	21,5	3.049	19,2
CBRE EUROSIRIS FUND	8.881	58,9	9.563	60,3

	2012		2011	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Verdeling zakelijke waarden per regio:</i>				
Europa	26.002	27,8	15.649	24,5
Noord-Amerika	40.583	43,5	30.346	47,5
Azië	13.847	14,8	9.374	14,7
Opkomende markten	13.016	13,9	8.469	13,3
	93.448	100,0	63.838	100,0
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>				
Energie	8.793	9,4	6.850	10,7
Financiële instellingen	20.492	21,9	12.612	19,8
Gezondheidszorg	7.719	8,3	6.524	10,2
Industriële ondernemingen	9.658	10,3	5.294	8,3
Informatietechnologie	13.937	14,9	9.698	15,2
Basisindustrieën	0	0,0	3.637	5,7
Telecommunicatie	4.282	4,6	3.109	4,9
Utilities	1.473	1,6	1.369	2,1
Consumentengoederen en -diensten	21.735	23,3	14.744	23,1
Grondstoffen	5.311	5,7	0	0,0
Andere sectoren	48	0,1	1	0,0
	93.448	100,0	63.838	100,0
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	257.819	89,7	204.149	90,2
Noord-Amerika	18.914	6,6	9.328	4,1
Azië	1.577	0,5	1.332	0,6
Opkomende markten	8.153	2,8	5.511	2,4
Wereldwijd	790	0,3	2.684	1,2
Overig	272	0,1	3.497	1,5
	287.525	100,0	226.501	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden

	2012		2011	
	€	%	€	%
Finse staat	27.029	9,4	24.634	10,9
Oostenrijkse staat	16.111	5,6	13.930	6,2
Franse staat	33.054	11,5	31.404	13,9
Nederlandse staat	49.166	17,1	39.773	17,6
Duitse staat	37.107	12,9	28.836	12,7

Er zijn geen beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in Capgemini Nederland N.V. en de aan haar gelieerde ondernemingen. Wel is er collateral ontvangen en verstrekt met betrekking tot derivaten. Er is voor 7.677 aan collateral verstrekt en voor 9.155 aan collateral ontvangen.

Hoogte buffer

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) becijferd voor de grootste concentraties binnen de vastrentende waarden portefeuille. Het betreffen hier landenconcentraties binnen de vastrentende waarden portefeuille die meer dan 2% van de totale marktwaarde in beslag nemen. De buffer voor het feitelijk concentratierisico bedraagt 6.635 (1,6%) en voor het strategisch concentratierisico 6.635 (1,6%).

Utrecht, 21 juni 2013

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

W.W.H. Starmans
(voorzitter)

J.J. van Dopperen
(secretaris)

J.A. van Hooijdonk

H. Knol

A.J. Holsappel

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Het bestuur heeft wederom moeten besluiten het opbouwpercentage voor 2013 te verlagen van 1,75% naar 1,4%. In 2013 heeft DNB haar goedkeuring gegeven door middel van een beschikking aan de pensioenverlaging van 6,4% per de stand 31 december 2011. Deze pensioenverlaging heeft daadwekelijk per 1 april 2013 plaatsgevonden. Indien eind 2013 het fonds niet op haar minimaal vereiste dekkingsgraad zit, dan dient nogmaals een pensioenverlaging te worden geëffectueerd. Verder hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds.

Resultaatbestemming

In de bestuursvergadering van 21 juni 2013 heeft het bestuur besloten het positieve resultaat over het boekjaar 2012 van € 38.294.000,- toe te voegen aan de algemene reserve.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland te Utrecht is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2012.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn 'Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen' heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort. Het pensioenfonds heeft het besluit genomen om de per 31 december 2011 opgebouwde pensioenrechten en pensioenaanspraken per 1 april 2013 met 6,4% te zullen korten. Deze korting is in aanmerking genomen bij de vaststelling van de technische voorzieningen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 131 en artikel 132 van de Pensioenwet vanwege de financiële positie.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland is naar mijn mening slecht, vanwege een dekkingstekort.

Nieuwegein, 21 juni 2013

drs. M.R. Stok AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening over 2012 van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden

Wij vestigen de aandacht op pagina 15 en 16 van het bestuursverslag en pagina 66 van de jaarrekening, waarin het bestuur meldt besloten te hebben per 1 april 2013 over te gaan tot het korten van de opgebouwde aanspraken en rechten en waarin is toegelicht dat deze korting is verwerkt in deze jaarrekening. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 21 juni 2013

KPMG Accountants N.V.

W. Teeuwissen RA